

Anton de Kom Universiteit van Suriname Bibliotheek

Universiteitscomplex, Leysweg 86, Paramaribo, Suriname, Postbus 9212
Telefoon (597)464547, Fax (597)434211, E-mail: adekbib@uvs.edu

APPROVAL

NAAM: Chandosing Vanencia

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/zijn publicatie via de catalogus en de institutional repository full-text beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Titel: On betrouwbare handelingen gepleegd door Politie ambtenaren Jaar van uitgave: 2017

Plaats en datum, 23 januari 2017

Handtekening [Handwritten Signature]

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Faculteit der Juridische Wetenschappen

MASTER SURINAAMS RECHT

**ONTOELAATBARE HANDELINGEN GEPLEEGD
DOOR POLITIEAMBTENAREN**

MOGELIJKE JURIDISCHE CONSEQUENTIES

Thesis ter verkrijging van de graad Master of Laws (LL.M)

Chandoesing, Vanencia LL.B

Begeleider: mr. Djokarto

Paramaribo, januari 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord

Lijst van afkortingen

Inleiding5

Hoofdstuk1. Ontoelaatbare handelingen van politie-ambtenaren in Suriname9

1.1 Wat zijn ontoelaatbare handelingen? 9

1.2 Verschijningsvormen van ontoelaatbare handelingen 23

1.3 Meest voorkomende ontoelaatbare handelingen (2014-2016) 26

1.4 Handhaving volgens het Politiehandvest 30

1.4.1 Taken en bevoegdheden van een politieambtenaar 31

1.4.2 Naleving van het Politiehandvest 34

Hoofdstuk 2. Aanpak van ontoelaatbare handelingen bij politieambtenaren van KPS40

2.1 Aanpak in Suriname..... 40

2.2 Controle op een politieambtenaar 46

2.3 Strafrechtelijke vervolging volgens de huidige wetgeving 47

Hoofdstuk 3. Het beleid van de K.P.S. met betrekking tot ontoelaatbare handelingen54

3.1 Juridische knelpunten bij de uitvoering van het beleid..... 56

3.2 Het belang van effectief functioneren van politieambtenaren binnen het K.P.S 58

3.3 Hoe zou K.P.S ontoelaatbare handelingen binnen haar organisatie kunnen aanpakken? 59

Conclusie

Aanbevelingen

Literatuurlijst

Overzicht tuchtstraffen en afgehandelde zaken

Figuur 1: overzicht van de tuchtstraffen ten aanzien van de pleegde ontoelaatbare handelingen door de politieambtenaren in de periode 2014 - 201627

Figuur 2:specificatie van afgehandelde zaken in 2015.....28

Voorwoord

Voor van het verkrijgen van de graad van Master of Laws aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname, is het schrijven, presenteren en verdedigen van een thesis onderdeel van het curriculum. In het kader daarvan heb ik als onderwerp gekozen “*Ontoelaatbare handelingen gepleegd door politieambtenaren*”. Vanaf december 2015 ben ik bezig geweest met dit onderzoek en het schrijven van deze thesis, die het sluitstuk van mijn studie vormt.

Het onderzoek heeft mij een breder inzicht gegeven van het gekozen onderwerp en tegelijkertijd was ik in staat om het uit te diepen om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Bij deze wil ik graag mijn begeleider mevr. mr. R. Djokarto bedanken voor de fijne begeleiding en ondersteuning tijdens dit traject. Daarnaast wil ik alle respondenten bedanken. Zonder de medewerking van de respondenten had ik dit onderzoek niet kunnen uitvoeren.

Vanencia P. Chandoesing

Paramaribo, 2017

Lijst van afkortingen

Awb	Algemene wet bestuursrecht
HOVJ	Hoofdofficier van justitie
HR	Hoge Raad
ITZ	Interne Tucht Zaken
KPS	Korps Politie Suriname
MvT	Memorie van toelichting
OM	Openbaar Ministerie
OPZ	Onderzoek Politie Zaken
OvJ	Officier van Justitie
PG	Procureur Generaal
Sr.	Wetboek van Strafrecht
Sv.	Wetboek van Strafvordering

Inleiding

Dagelijks worden burgers in mindere of meerdere mate geconfronteerd met handelingen van agenten (politieambtenaren) die ontoelaatbaar geacht worden binnen het korps. Uit verkregen informatie van de afdeling ITZ van het Korps Politie Suriname is komen vast te staan dat politie ambtenaren zich schuldig maken aan ontoelaatbare handelingen en gedragingen die voldoen aan de voorwaarden van strafbaarheid. Deze handelingen en gedragingen hebben juridische consequenties, zowel tuchtrechtelijke als strafrechtelijke.

De politie ontleent maatschappelijke legimiteit voor haar optreden vooral aan het vertrouwen dat de burger in haar heeft. Zowel de burgers als het bevoegd gezag moeten binnen onze democratie erop kunnen vertrouwen dat het politieapparaat integer is¹. De ontoelaatbare handelingen kunnen gedefinieerd worden als integriteitsschendingen oftewel het gedrag dat afwijkt van morele waarden en normen. Enkele integriteitsschendingen zijn: fraude, diefstal, misbruik van geweldsbevoegdheid en andere bevoegdheden, omgangsvormen, wanprestatie en wangedrag in de vrije tijd.² Klachten vormen geen ernstigplichtsverzuim of een strafbaar feit, maar verwijzen slechts naar een ongewenste gedraging. Politieambtenaren zijn burgers van de staat en dienen zich te onthouden van het doen van uitingen die de goede functionering van het dienstonderdeel waarvan zij deel uitmaakt zou verstoren, dan wel de indruk zou wekken, dat hij bij de uitoefening van zijn functie niet de daarvoor noodzakelijke objectiviteit in acht

¹ Hubert en Naeye , Integriteit van de politie, p.36.

² Huberts en Naeye 2005.

wordt genomen. Men kan deze norm zien als een hulpmiddel bij een concreet geval als een ambtenaar niet in strijd met de wet heeft gehandeld³.

Conform artikel 5 lid 2 van het Politiehandvest oefent de politie haar taak uit in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met geldende rechtsregelen. Bij een redelijk vermoeden van schuld een politieambtenaar zich schuldig heeft gemaakt aan een ernstig strafbaar feit of plichtverzuim, kan hij geschorst worden of een straf opgelegd krijgen. Artikel 39 van het Politiehandvest geeft de bevoegdheid aan de korpschef of de commandant degenen die zich schuldig maken aan voornoemde handelingen buiten functie te stellen. Voort voorziet artikel 40 lid onder h van het Politiehandvest in de mogelijkheid schorsing op te leggen bij wijze van voorlopig maatregel, hangende een strafrechtelijk of tuchtrechtelijk onderzoek. Bij een strafrechtelijk onderzoek wordt er geen tuchtstraf opgelegd (artikel 40), maar wanneer een ambtenaar een tuchtstraf opgelegd heeft gehad kan hij, ingeval er later meerdere feiten hem verweten wordt, hij wel strafrechtelijk vervolgd kan worden. Aan de hand van bovenstaande is de volgende probleemstelling geformuleerd:

Welke ontoelaatbare handelingen kunnen politieambtenaren plegen en wat zijn de tuchtrechtelijke en strafrechtelijke gevolgen?

De probleemstelling zal behandeld worden aan de hand van de volgende vragen:

1. Aan welke ontoelaatbare handelingen maken politieambtenaren van het K.P.S zich schuldig?
2. Welke zijn de meest voorkomende ontoelaatbare handelingen in de periode van 2014-2016?

³ Peijster, 1982, p. 24.

3. Wat is de ernst van het feit wanneer een agent dit soort handelingen pleegt ?
4. Wat is de handhaving volgens het Politiehandvest inzake ontoelaatbare handelingen gepleegd door politie ambtenaren?
5. Welke zijn de meest voorkomende tuchtrechtelijk als strafrechtelijke maatregelen tegen de politie en waarom?
6. Welke procedure wordt er gevolgd bij ontoelaatbare handelingen gepleegd door een politie ambtenaar ?
7. Wat is het beleid van het K.P.S m.b.t. ontoelaatbare handelingen binnen haar organisatie?
8. Wat is het belang van effectief functioneren van politieambtenaren binnen het K.P.S?
9. Hoe zou het K.P.S ontoelaatbare handelingen het best binnen haar organisatie kunnen aanpakken?

In hoofdstuk 1 van dit onderzoek staat de volgende vraag centraal: wat zijn ontoelaatbare handelingen en wat zijn de verschijningsvormen hiervan? In dit hoofdstuk wordt literatuuronderzoek verricht naar de omvang van ontoelaatbare handelingen onder de politieambtenaren. Tevens is het aantal ontoelaatbare handelingen in de periode van 2014-2016 belicht en geanalyseerd evenals een uitwerking van relevante artikelen van het Politiehandvest. In het Politiehandvest zijn de bevoegdheden, de organisatie en het beheer van de politie en haar samenwerking met andere overheidsorganen etc. geregeld en dit heeft als leidraad gediend bij dit onderzoek.

In hoofdstuk 2 is er nagegaan in hoeverre de huidige wetgeving voorziet in voorkoming van ontoelaatbare handelingen en hoe de controle op een politieambtenaar geschiedt.

De vraag die in hoofdstuk 3 centraal staat is: Wat is het beleid van het K.P.S. m.b.t. ontoelaatbare handelingen van politieambtenaren? In dit hoofdstuk wordt bekeken in hoeverre het beleid van de K.P.S afgestemd is op de huidige ontwikkelingen van de samenleving. Hierbij is er ook praktisch onderzoek verricht naar de handhaving en het belang van effectief functioneren van politieambtenaren binnen het K.P.S.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is verricht aan de hand van literatuuronderzoek, analyse van wetgeving zoals het Politiehandvest, het Wetboek van Strafrecht en Strafvordering en relevante wetgeving. Tevens ook jurisprudentie verwerkt bestaande uit enkele Surinaamse en Nederlandse rechtelijke uitspraken. De nodige diepgang is gemeten door persoonlijke gesprekken te voeren met diverse politieambtenaren waaronder de korpschef, politieagenten en advocaten. Deze gesprekken werden geformuleerd aan de hand van een semi-gestructureerde vragenlijst die betrekking heeft op de functie, het beleid en de visie van de bovengenoemde respondenten. Aan de hand van de verkregen informatie heb ik ook cijfermateriaal verzameld en dit geanalyseerd. Tot slot zal dit onderzoek afgesloten worden met conclusies en aanbevelingen.

Hoofdstuk1. Ontoelaatbare handelingen van politie-ambtenaren in Suriname

1.1 Wat zijn ontoelaatbare handelingen?

De functie van de politie functie betekent in het maatschappelijk systeem het handhaven van gezamenlijke normen en regels en het beschermen van ieders veiligheid zo nodig door dwang. Er is altijd sprake van een context waar binnen de functie uitgeoefend wordt. Er gelden binnen die context bepaalde constructies en normen. De politiefunctie is dus altijd aan een systeem verbonden en moet daar binnen gesitueerd worden⁴. De ambtenaar van politie is gehouden de uit zijn ambt voortvloeiende plichten nauwgezet en ijverig te vervullen (artikel 37 lid 1 en 2 Politiehandvest).

Definitie:

Op grond van artikel 37 lid 2 van het Politiehandvest is de ambtenaar van politie gehouden de uit zijn ambt voortvloeiende plichten, vastgestelde staatsbesluiten of dienstvoorschriften, nauwgezet en ijverig te vervullen krachtens het Politiehandvest. Bij schending van deze verplichtingen, voortvloeiende uit dit Politiehandvest, is er sprake van ontoelaatbare handelingen (onbehoorlijk optreden). Deze term komt niet als zodanig voor in onderhavige regeling. Ontoelaatbaar betekent dat wat in moreel opzicht niet toegestaan kan worden zoals iets dat onbetamelijk is, niet geoorloofd, onverantwoord, onoorbaar; ongeoorloofd, onfatsoenlijk, onbehoorlijk en wraakbaar is.

⁴ Huberts 1998, p. 3.

Volgens de literatuur kunnen de categorieën van ontoelaatbare handelingen door politieambtenaren onderscheiden worden in⁵:

1. Aannemen van steekpenningen (corruptie);

Het aannemen van steekpenningen (corruptie) verwijst naar de strafrechtelijke bepalingen van de ambtenaar die een gift of belofte aanneemt waarvan hij weet dat deze hem wordt geboden om iets doen of na te laten, bijvoorbeeld het bevoordelen van vrienden en familie. Kort maar krachtig: “*police corruption is ‘an illegal use of organizational power for personal gain’*”⁶.

2. Diefstal/verduistering in dienstbetrekking;

Diefstal en verduistering in dienstbetrekking betreffen goederen waar de politieambtenaar uit hoofde van zijn functie over beschikt of toegang heeft (de ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon die opzettelijk geld, ongemunt goud of geldswaardig papier, dat hij in zijn bediening onderzich heeft, verduistert, of toelaat dat het door een ander weggenomen of verduistert wordt, of die ander als medeplichtige ter zijde staat). Het kan gaan om in bewaring of in beslag genomen goederen, gevonden voorwerpen, diefstal op de plaats van het delict of diefstal tijdens een huiszoeking.⁷ Bij deze vorm van laakbaar gedrag moet ook gedacht worden aan het misbruik maken van de faciliteiten van de werkgever.⁸

⁵ Steeg 2004, p. 57.

⁶ Huberts 1998, p. 28.

⁷ Steeg 2004, p. 58.

⁸ Huberts 1998, p. 28.

3. Fraude;

Het plegen van fraude heeft tot doel het verkrijgen van financieel voordeel door middel van het vervalsen van schriftelijke verklaringen. Meestal wordt de werkgever van de overtreder gedupeerd en kan er sprake zijn van werknemersfraude of interne criminaliteit.⁹ Bijvoorbeeld het gebruik van organisatiemiddelen voor prive-doeleinden en het gebruik van werktijden voor prive-doeleinden etc.

4. Meineed;

Meineed betreft het afleggen van een valse verklaring onder ede. Een politieambtenaar is wettelijk verplicht een proces-verbaal op te maken van zijn verrichtingen en bevindingen tijdens de opsporing van strafbare feiten op grond van artikel 259 Sr. Het proces-verbaal wordt opgemaakt op ambtseed. Dit geeft het proces-verbaal belangrijke bewijswaarde: het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar kan volstaan als bewijs in een strafzaak.

5. Aannemen van giften/kortingen;

Het aannemen van giften of kortingen straft de ambtenaar die een gift of belofte (art. 426-427) aanneemt, wetende dat zij hem gedaan wordt ten einde hem te bewegen om, in strijd met zijn plicht, in zijn bediening iets te doen of na te laten.¹⁰ Er is sprake van integriteitsschending indien een politieambtenaar zich door het aannemen van giften en beloften laat beïnvloeden.¹¹

6. Onverenigbare nevenwerkzaamheden;

⁹ Lissenberg 2001, p. 48.

¹⁰ Artikel 426 – 427 Wetboek van Strafrecht.

¹¹ Huberts en Naeye 2005, p. 28.

Onverenigbare nevenwerkzaamheden zijn betaalde dan wel onbetaalde werkzaamheden die de politieambtenaar verricht naast zijn functie. Het zijn politieambtenaren wettelijk verboden om te werken voor een beveiligingsorganisatie of recherchebureau¹². Het gaat hierbij om het gevaar van belangenverstremming en/of vertroebelen van het politiewerk. Een voorbeeld hiervan is in de nachtelijke uren optreden als bedrijfsbeveiliging. Indien een voorval zich voordoet kan mogelijke ongelijkheid volgen in beroep op collega's en kan het aanzien van het politieambt worden geschaad. De nevenfunctie kan ook het eigen politiewerk vertroebelen. Het gevaar van belangenverstremming geldt zeker ook voor nevenfuncties van een leidinggevende.¹³ Dit wordt ook wel genoemd "moonlighting" die verwijst naar het hebben van een bijbaan die verstremming met zich mee kan brengen.¹⁴

7. Lekken/misbruik van informatie

Het lekken of het misbruik maken van informatie heeft betrekking op het informeel, dus niet volgens de (wettelijke) regels, verstrekken van vertrouwelijke informatie aan derden, dan wel het gebruik maken van informatie voor een ander doel dan waarvoor die is bestemd. Vertrouwelijke, de politie ter beschikking staande informatie veelal uit informatie uit lopende onderzoeken en informatie uit verschillende politieke en justitiele bestanden¹⁵. Politie-informatie is belangwekkend voor personen in het criminele circuit. Is er sprake van persoonlijk

¹² Steeg 2004, p. 59.

¹³ Huberts en Naeye 2005, p. 28.

¹⁴ Huberts 1998, p.29

¹⁵ Van Ruth en Gunther Moor 1997, p. 15

voordeel, dan gaat het om een vorm van corruptie. Ook wanneer er geen informatie gelekt is, is het ongeautomatiseerd snuffelen in bestanden een ntergriteitsschending.¹⁶

8. Ongewenste omgangsvormen en bejegening

Ongewenste omgangsvormen kunnen plaatsvinden jegens burgers in de uitoefening van de politiefunctie. Omvangsvormen en bejegening dienen behoorlijk en fatsoenlijk te zijn¹⁷. De politie staat in veelvuldig contact met burgers als hulpverzoeker, verdachte of arrestant en bekleedt daarbij een machtspositie met de beschikking over ingrijpende bevoegdheden. Omdat deze burgers grotendeels leven in de marge van de samenleving, ligt het risico van cynisme¹⁸ en verharding van omgangsvormen bij politiemensen op de loer.¹⁹ Bijvoorbeeld discriminatie naar geslacht, incorrecte zorg van arrestanten, schuine moppen etc.

9. Onrechtmatig geweldsgebruik

De politie beschikt over bevoegdheden om orde te handhaven, hulp te verlenen en criminaliteit te bestrijden. Wanneer haar niet mogelijk wordt gemaakt, mogen zij gepast geweld uitoefenen. Dit exclusieve geweldsmonopolie rechtvaardigt dat extra zorgvuldig wordt omgegaan met de bevoegdheid geweld te gebruiken.²⁰ Door haar geweldsmonopolie onderscheidt de politie zich in essentie van andere organisaties die optreden in urgente situaties of zich bezighouden met strafrechtelijke zaken. Het toepassen van geweld is aan wettelijke regels gebonden (art. 12

¹⁶ Huberts en Naeye 2005, p. 29.

¹⁷ Huberts en Naeye 2005, p. 29.

¹⁸ Cynisme wilt zeggen het niet geloven in de oprechtheid of goede bedoelingen van de mensen en dat scherp laten blijken.

¹⁹ Steeg 2004, p. 59.

²⁰ Huberts en Naeye 2005, p. 28-29

Politiehandvest). Onrechtmatig gebruik maken van geweld is niet geheel uit te sluiten, omdat er onder invloed van emoties wel eens een klap te veel valt. De beschikking over geweldsmiddelen kan misbruik met zich mee brengen wanneer politieambtenaren niet de vereiste zelfbeheersing kunnen opbrengen of opzettelijk burgers intimideren. Geweldsgebruik kan fysiek geweld, geweld met gebruikmaking van de wapenstok of de hond en vuurwapengebruik inhouden.²¹

10. Onrechtmatige opsporingsmethoden/dwangmiddelen;

De Procureur-Generaal waakt voor de richtige opsporing van de strafbare feiten. Hij geeft daartoe bevelen aan de andere leden van het OM.²² De PG en de andere leden van het OM geven bevelen aan de overige personen met de opsporing belast.²³ Soms wil de politie een woning binnengaan, om wat voor reden dan ook. Zij moeten zich legitimeren en hierbij na het aanbellen, vragen of ze binnen mogen komen en de reden geven waarom ze naar binnen willen. De persoon kan om welke reden dan ook dit bezoek weigeren. Van het binnentreden ener woning tegen de wil van de bewoner wordt binnen tweemaal vierentwintig uren een proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmee beoogde doel melding gemaakt. Dit proces-verbaal wordt onverwijld aan de bewoner in afschrift medegedeeld (artikel 113-114 Sv).

11. Tekortschieten in arbeidsrechtelijke verplichtingen;

Het tekortschieten in arbeidsrechtelijke verplichtingen heeft voornamelijk betrekking op de interne orde en verhoudingen binnen het politiekorps. De

²¹ Steeg 2004, p. 60.

²² Artikel 133 Wetboek van Strafvordering.

²³ Artikel 136 Wetboek van Strafvordering.

politieambtenaar toont zich onbetrouwbaar of niet-transparant jegens zijn meerdere of onzorgvuldig in de uitvoering van zijn werkzaamheden. Onder deze categorie wordt bijvoorbeeld begrepen het onterecht ziekmelden of ongeoorloofde afwezigheid, het vertonen van tekenen van alcohol- of drugsgebruik, het lekken van grote financiële schulden en onzorgvuldig omgaan met het dienstwapen dat men hun naar huis wordt meegenomen.²⁴

12 Normovertredingen in de privé-sfeer.

Norm overtredingen in de privé-sfeer omvatten vele mogelijk denkbare vormen van plichtsverzuim, die meer of minder in directe relatie staan tot de politiefunctie. Het tonen van het legitimatiebewijs buiten functie is duidelijk gelieerd aan de politiefunctie, evenals het onderhouden van dubieuze contacten met het criminele milieu en misbruik van het dienstwapen. Meer algemeen van aard is het rijden onder invloed van alcohol en het plegen van diefstal en mishandeling in dronkenschap van de partner of familieleden etc..²⁵

De politie kan op vele manieren haar boekje te buiten gaan, zoals niet fatsoenlijk te woord staan of helpen, uitschelden enzovoort. Het kan echter ook gebeuren dat de politie zelf strafbare feiten pleegt: huiszoeking zonder bevel tot binnentreding, diefstal al dan niet uit foullering, mishandeling, wederrechtelijke vrijheidsberoving etc..²⁶

Verder leidt plichtsverzuim met een direct slachtoffer, zoals ongewenste omgangsvormen of geweldsgebruik, per definitie vaker tot een melding en

²⁴ Steeg 2004, p. 60 – 61.

²⁵ Steeg 2004, p. 61.

²⁶ Steeg 2004, p. 50 – 61.

daarmee tot een onderzoek dan de zogeheten ‘slachtofferloze’ overtredingen, zoals het lekken van informatie, die veelal bij toeval of dankzij actieve opsporing of controle worden ontdekt, terwijl goed geregisseerde en verborgen normovertredingen, zoals in de sfeer van corruptie, diefstal en fraude, veelal onontdekt blijven, ook vanwege het belang dat normovertreders hebben bij geheimhouding.²⁷ Tot slot blijkt dat onderzoek naar lakbaar gedrag zich veelal concentreert op corruptie en fraude.²⁸

13. Misbruik van bevoegdheden

De politie heeft bepaalde bevoegdheden die burgers niet hebben. Zo mag een politieagent bij een alcoholcontrole naar identiteitspapieren vragen of een onderzoek doen in een woning, maar met inachtneming van de door de wet vastgestelde vereisten.

Volgens Peijster heeft de politieambtenaar een duidelijk beeld van zijn positie in de maatschappij en weet wat functioneel van hem wordt verwacht. Na de Tweede Wereld oorlog is de verhouding politie-wetenschap geleidelijk veranderd. Het inzicht in het eigen functioneren en aan wetenschappelijke onderbouwing is gegroeid.²⁹ Door de jaren heen zal men binnen de politieorganisatie met de ontwikkelingen mee moeten gaan en regels formuleren aan de hand van deze ontwikkelingen.

²⁷ Punch, Huberts en Lamboo 2001.

²⁸ Huberts 1998, p. 31.

²⁹ Peijster 1982, p. 7.

Hieronder volgt een uitwerking van drie arresten betreffende misbruik van bevoegdheden bij controle ambtenaren. In deze arresten komt de kwestie aan de orde of er bij een verkeerscontrole wel of geen sprake is van misbruik van bevoegdheden van controle ambtenaren. Er zal ook een vergelijking worden gemaakt met de Surinaamse situatie waarbij er geen sprake hoeft te zijn van misbruik van bevoegdheden van de politie bij een verkeerscontrole.

1. Casus misbruik van bevoegdheden³⁰

Bij een verkeerscontrole wordt een automobilist staande gehouden waarbij de agent hem naar zijn rijbewijs vraagt. Een ander agent zag daarbij een zakje met een mix poeder in de auto liggen en heeft de automobilist aangehouden.

De politie heeft haar controlebevoegdheden op grond van de Wegenverkeerswet 1994 misbruikt, waarbij de verdachte is aangehouden in het kader van een verkeerscontrole, terwijl er in werkelijkheid een verdenking was van overtreding van de Opiumwet.

Raadsman

Na zijn staandehouding zag een van de verbalisanten een gripzakje met wit poeder in de auto liggen, waarna de cliënt werd aangehouden voor het in bezit hebben van harddrugs. Hem werd vervolgens gevraagd of zij (politieagenten) de auto mochten doorzoeken. De verdachte zou daarvoor toestemming hebben gegeven. Raadsman betwist echter dat er sprake is geweest van het geven van toestemming. De cliënt had geen andere keus, nu er al drugs gevonden waren. In de kofferbak van de auto werd vervolgens een vuilniszak met hennepafval aangetroffen. Dit heeft tot gevolg

³⁰ <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHSHE:2007:BA7855>, d.d 11 augustus 2016.

dat het bewijs onrechtmatig verkregen is, hetgeen tot bewijsuitsluiting zou moeten leiden. Nu het onderzoek in zijn woning het directe gevolg was van de onrechtmatige doorzoeking van cliënts auto, dient ook het resultaat van die doorzoeking van het bewijs te worden uitgesloten. *‘Bij gebrek aan overig bewijs dient mijn cliënt te worden vrijgesproken.’*

Het hof is van oordeel dat de politie op grond van de Wegenverkeerswet 1994 bevoegd was de verdachte een stopteken te geven en hem naar zijn rijbewijs te vragen. Hierin ligt besloten dat de politieambtenaren hun bevoegdheid in ieder geval mede hebben uitgeoefend om zich te vergewissen van de naleving van de bij of krachtens de Wegenverkeerswet 1994 vastgestelde voorschriften conform artikel 160, vierde lid, van de Wegenverkeerswet 1994. Nu verdachte (ondermeer) naar diens rijbewijs is gevraagd, is de controlebevoegdheid aantoonbaar niet uitsluitend gebruikt voor een ander doel (het verrichten van opsporingshandelingen) dan waarvoor deze is verleend. De resultaten van de vervolgens met toestemming van verdachte uitgevoerde zoekingen mogen derhalve voor het bewijs worden gebruikt.

Uit het boventstaande kan geconcludeerd worden dat de controlebevoegdheid aantoonbaar niet uitsluitend gebruikt kan worden voor een ander doel dan waarvoor deze is verleend, nu verdachte (ondermeer) naar diens rijbewijs is gevraagd, levert geen bewijsuitsluiting. Er is dus geen misbruik van bevoegdheden.

2. Casus misbruik van controlebevoegdheid op grond van de Wegenverkeerswet³¹

In casu wilde de politie informatie inwinnen over een verdachte en is hij niet staande gehouden ter controle van naleving van de WVW. Bewijs dat rechtstreeks resultaat is van die opsporingshandeling moet worden uitgesloten. Noch uit het dossier, noch uit hetgeen ter terechtzitting naar voren is gebracht, blijkt dat de hiervoor beschreven verkeerscontrole werd aangewend om onder meer te controleren of verdachte de bij of krachtens de Wegenverkeerswet 1994 gestelde voorschriften naleefde. De politie had specifiek tot doel informatie in te winnen over verdachte.

De rechtbank Amsterdam heeft beslist dat de controlebevoegdheid op grond van de Wegenverkeerswet (WVW) niet gebruikt mag worden voor een ander doel dan waarvoor die bevoegdheid is verleend. De rechtbank is van oordeel dat in het onderhavige geval de controlebevoegdheid ex artikel 160 van de Wegenverkeerswet 1994 uitsluitend is gebruikt voor een ander doel, te weten opsporing, dan waarvoor deze is verleend en er dus sprake is van détournement de pouvoir. Een onrechtmatige toepassing van het dwangmiddel staandehouding brengt mee dat artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is. Het proces-verbaal dient, voor zoveel het betrekking heeft op zowel het paspoort als het rijbewijs dat verdachte bij de staandehouding heeft getoond, te worden uitgesloten omdat ze rechtstreeks het resultaat is van een opsporingshandeling, waarbij een vormverzuim is begaan. Bewijs dat is verkregen vanaf het moment dat verdachte zich aan de controle heeft onttrokken door daarvan weg te rijden, zal echter niet worden uitgesloten. Verdachte heeft door weg te rijden zelf een

³¹ LJN: BK7410, Rechtbank Amsterdam, 24 december 2009.

verdenking op zich gevestigd, welke verdenking de verdere door de politie uitgeoefende bevoegdheden en het daaruit verkregen bewijs, legitimeert.

3. Casus misbruik bij uitvoeren van een verkeerscontrole in het verband met het onderscheppen van drugs³²

Op 6 november 2009 heeft een controle plaatsgevonden in het kader van het "Waakzaam-Twee" project. Tijdens deze controle zijn een aantal voertuigen van de weg gehaald en gecontroleerd, waaronder ook het voertuig waarin verdachte zich bevond. Om te bepalen welke voertuigen gecontroleerd zouden worden is gebruik gemaakt van Automatic Number Plate Recognition (ANPR), ofwel automatische nummerplaatcontrole. De gescande kentekens zijn vergeleken met een databank. In deze databank bevinden zich enkel nummerplaten van auto's waarvan de politie weet of vermoed dat deze in het verleden betrokken zijn geweest bij drugsgerelateerde feiten. Indien het gescande kenteken voorkomt in deze databank is er sprake van een zogenaamde "hit" en wordt het betreffende voertuig uitvoerig gecontroleerd op grond van de Wegenverkeerswet. De rechtbank is van oordeel dat de politie bij het aldus uitvoeren van verkeerscontroles misbruik heeft gemaakt van haar bevoegdheid. **Nu de politie enkel en alleen die voertuigen controleert die voorkomen in de databank met drugsgerelateerde kentekens, kan alleen maar de conclusie worden getrokken dat het doel van de controle is het onderscheppen van auto's en/of personen die op welke manier dan ook iets te maken hebben met verdovende middelen. Dit betekent dat hier geen sprake is van een controle op grond van de Wegenverkeerswet en dat ten onrechte gebruik is gemaakt is van de bevoegdheden die de Wegenverkeerswet biedt.** Er is daarom sprake van "détournement de pouvoir", ofwel misbruik van bevoegdheden. Het bewijs dat op

³² LJN: BL4080, Rechtbank Maastricht, 17 februari 2010.

grond van de controles is vergaard, is daarom onrechtmatig verkregen en kan niet als bewijsmiddel dienen.

Hieruit kan ook geconcludeerd worden dat een algehele verkeerscontrole i.v.m het onderscheppen van drugs, misbruik van bevoegdheden is. Indien er bij de verkeerscontrole eerst naar een rijbewijs gevraagd wordt, is er geen sprake van misbruik van bevoegdheden. Deze casus en de visie van de Hof werd in Hoger beroep aangescherpt.

Hoger beroep Gerechtshof Den Bosch, 5 oktober 2010, BN9353

Uit de casus van 17 december 2010 in (de tweede alinea van) de kolom "Het bewijs" weergegeven bewijsmiddelen volgt dat aan de bestuurder van het voertuig waarin verdachte zich bevond een stopteken is gegeven als bedoeld in artikel 160 van de Wegenverkeerswet 1994 en dat nadat dat op de controleplaats was aangekomen, van de bestuurder is gevorderd dat hij zijn rijbewijs ter inzage zou afgeven. Alzo is de aan de evengenoemde wet ontleende controlebevoegdheid niet uitsluitend gebruikt voor een ander doel dan een verkeerscontrole (te weten: controle op de naleving van de bepalingen der Opiumwet). Van détournement de pouvoir was derhalve geen sprake.

Geen sprake van détournement de pouvoir, bij:

1. het toepassen controlebevoegdheid art. 160 WWV 1994 bij verdenking;
2. het misbruik controlebevoegdheid art. 160 WWV 1994 zou ex art. 359a Sv niet leiden tot niet-ontvankelijkheid van het OM.

Ad 1. Het hof heeft verzuimd gemotiveerd te beslissen op het verweer dat de opsporingsambtenaren hun controlebevoegdheid ex art. 160 WWV 1994 hebben

gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze is verleend. Dat behoeft niet tot cassatie te leiden, nu het hof het verweer slechts kon verwerpen. Het bestaan van een redelijk vermoeden dat iemand zich heeft schuldig gemaakt aan een strafbaar feit, staat niet in de weg aan het uitoefenen van controlebevoegdheden door politieambtenaren, mits daarbij tegenover verdachte de aan deze als zodanig toekomende waarborgen in acht worden genomen (HR NJ 1989, 390; HR NJ 1998, 481). Het hof heeft - niet onbegrijpelijk - geoordeeld dat de politie o.g.v. de WWV 1994 bevoegd was om het stopteken te geven en verdachte, als bestuurder van de auto, naar diens rijbewijs te vragen. In dat oordeel ligt besloten dat de betrokken politieambtenaren deze bevoegdheid - in ieder geval mede hebben uitgeoefend om zich te vergewissen van de naleving van de bij of krachtens de WWV 1994 vastgestelde voorschriften a.b.i. art. 160.4 WWV 1994. Aan de rechtmatigheid van de uitoefening van deze controlebevoegdheid kan de enkele omstandigheid dat die bevoegdheid is aangewend n.a.v. informatie die zou kunnen wijzen op betrokkenheid van een of meer inzittenden bij enig strafbaar feit, niet afdoen. Ook indien deze stelling juist zou zijn, kan daaruit immers niet worden afgeleid dat de controlebevoegdheid uitsluitend is gebruikt voor een ander doel, te weten: voor het verrichten van opsporingshandelingen, dan waarvoor deze is verleend.

Ad 2. De niet-ontvankelijkverklaring van het OM als in art. 359a Sv voorzien rechtsgevolg komt slechts in uitzonderlijk gevallen in aanmerking. Daarvoor is alleen plaats ingeval het vormverzuim daarin bestaat dat met opsporing of vervolging belaste ambtenaren een ernstige inbreuk hebben gepleegd op beginselen van een behoorlijke procesorde, waardoor doelbewust of met grove veronachtzaming van de belangen van verdachte aan diens recht op een eerlijke behandeling van zijn zaak tekort is gedaan (HR NJ 2004, 376). De enkele stelling dat de politieambtenaren van hun controlebevoegdheid ex art. 160 WWV 1994

misbruik hebben gemaakt door die bevoegdheid aan te wenden teneinde strafbare feiten vermeld in het WvSr op te sporen, kan niet de gevolgtrekking wettigen dat van een zodanig ernstige inbreuk op beginselen van een goede procesorde sprake is i.d.z.v. voormeld arrest, dat het OM niet-ontvankelijk moet worden verklaard³³.

Na enkele gesprekken te hebben gevoerd met enkele politie agenten van de Surinaamse Politie Bond, blijkt dat het in Suriname anders toegaat m.b.t. misbruik van bevoegdheden bij een verkeerscontrole. In Nederland kan er sprake zijn van misbruik van bevoegdheden bij verkeerscontrole (de omstandigheden spelen een rol), terwijl het in Suriname niet zo hoeft te zijn. In Suriname kan of hoeft bij een verkeerscontrole geen sprake te zijn van misbruik van bevoegdheden. Indien er een bepaald gedrag of verdenking of een tip doorgegeven wordt, mogen de agenten bij een verkeerscontrole overgaan tot een opsporingsonderzoek.³⁴

1.2 Verschijningsvormen van ontoelaatbare handelingen

Uit een gesprek met advocaat Mangroelal is het beeld van een politieambtenaar als volgt omschreven: politieambtenaren die de regels overtreden en daarvoor een sanctie opgelegd krijgen, halen vrijwel per definitie de landelijke dagbladen, zoals berichten bijvoorbeeld over agenten die ontslagen werden vanwege buitensporig geweld tegen een arrestant of hun werk niet naar behoren verrichten. Die berichten maken duidelijk dat normovertredingen van politieambtenaren een grote variatie vertonen. Zij hebben niet alleen betrekking op de functie-uitoefening, maar ook op gedragingen in de privésfeer. Aan politieambtenaren mogen hoge morele eisen worden gesteld. Deze zijn gebaseerd op de speciale positie die de

³³ ECLI:NL:PHR:2006:AY9670.

³⁴ Interview met Dhr. Atompai, politieambtenaar van het Surinaams Politie Bond, d.d 31- 8- 16.

politie in onze rechtsstaat bekleedt. Haar taken zijn, het recht en de openbare orde te handhaven en (nood)hulp te verlenen. Daartoe beschikken politieambtenaren over ingrijpende bevoegdheden, waaronder de bevoegdheid om dwangmiddelen en geweld toe te passen. De politie bekleedt een machtspositie, die zowel in maatschappelijke verhoudingen staan als in relatie tot de individuele burger.³⁵ Daarom dient de politie zich bij haar taakuitoefening te houden aan wettelijke bepalingen die voorschrijven in welke gevallen de politie gerechtigd is gebruik te maken van haar toegekende bevoegdheden en geweldsmiddelen. Ook worden politieambtenaren geacht interne orde regels in acht te nemen en zich privé te onthouden van gedragingen die zij in hun functie bestrijden.

De ontoelaatbare handelingen van politieambtenaren zijn te herkennen aan de volgende verschijningsvormen:

1. het niet legitimeren wanneer zij niet in uniform gekleed zijn. Ambtenaren van politie, die niet in politie-uniform zijn gekleed, zijn verplicht zich desgevraagd tegenover een ieder, tot wie zij een vordering richten of aan wie zij een bevel geven, behoorlijk te legitimeren. Gelijke bevoegdheid komt toe aan de buitengewone agenten van politie. Dit is opgenomen in artikel 13 van het Politiehandvest;
2. het gebruik van geweld (artikel 345 Sr.) die op dat moment niet nodig was en de verdachte op zijn beurt rustig meewerkt aan de bevelen gegeven door een de politieambtenaar³⁶;

³⁵ Interview met Advocaat Mangroelal, d.d. 22-8-16.

³⁶ Interview met Advocaat Mangroelal, d.d. 22-8-16.

3. het onder dwang iemand wederrechtelijk dwingen om iets te doen (artikel 344 Sr. waarbij door dwang degene die een ander door geweld of enige andere feitelijkheid of door bedreiging met geweld of enige andere feitelijkheid, gericht hetzij tegen die ander hetzij tegen derden, wederrechtelijk dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden);
4. het opzettelijk schenden van geheim op grond van artikel 332 Sr. waarbij degene die enig geheim waarvan diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat diegene uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift dan wel van vroeger ambt of beroep verplicht is het te bewaren, opzettelijk schendt;
5. het aan een andere opzettelijk zwaar lichamelijke letsel toebrengen op grond van artikel 362 Sr.;
6. het opzettelijk verduisteren van geld. De ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon, die opzettelijk geld, ongemunt goud of geldswaardig papier dat hij in zijn bediening onder zich heeft, verduistert of toelaat dat het door een ander weggenomen of verduisterd wordt (artikel 423 Sr.);
7. het verduisteren, vernielen en het beschadigen van bescheiden. De ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon, die opzettelijk zaken bestemd om voor de bevoegde macht tot overtuiging of bewijs te dienen, akten, bescheiden of registers, welke hij in zijn bediening onder zich heeft verduistert, vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, of toelaat dat zij door een ander worden weggemaakt, vernield, beschadigd of onbruikbaar wordt gemaakt (artikel 425 Sr.).

Bovengenoemde ontoelaatbare handelingen zijn uit onderzoek uiteraard soms moeilijk te herkennen. Van bepaalde handelingen zijn de doorsnede burger zich al bewust. De dagelijkse normen en waarden spelen hierbij een rol en die zijn eerder te herkennen. Andere ontoelaatbare handelingen zoals het frauderen van boetes en geweldsmisbruik zijn niet zo gauw te detecteren zoals blijkt uit enkele gesprekken met de advocaten Mangroelal en Schuurman. Wat niet uit het oog verloren moet worden, is dat politieagenten ook mensen zijn die fouten maken.³⁷

1.3 Meest voorkomende ontoelaatbare handelingen (2014-2016)

In deze paragraaf zullen de meest voorkomende ontoelaatbare handelingen in de periode 2014-2016 in kaart worden gebracht en de ernst van het plegen van ontoelaatbare handelingen. Deze informatie is beschikbaar gesteld door Het Korps Politie van Suriname.

Het Korps Politie Suriname kent twee organen, die misstappen binnen het korps kunnen onderzoeken nl. het Onderzoek Politie Zaken (OPZ) en Interne Tucht Zaken (ITZ). Het OPZ is een onderzoeksafdeling voor strafzaken en ITZ doet onderzoek naar zaken die gevallen onder plichtsverzuim.

³⁷ Interview met Dhr. S Gentle, politieambtenaar van het S.P.B., d.d 31 – 8 – 16.

Hieronder een overzicht van tuchtstraffen die afgehandeld zijn met de uitwerking eronder

Figuur 1: overzicht van de tuchtstraffen ten aanzien van de pleegde ontoelaatbare handelingen door de politieambtenaren in de periode 2014 - 2016

Tuchtzaken	2014	2015	2016
Ontslag	17	16	20
Schorsing	9	57	Geen specificatie
Geldboete	32	102	Meest toegepast
Berisping	51	105	Geen specificatie
Degradatie	----- ----	6	-----
Onthouden van bevordering	-----	-----	-----
Overige	156	3	348

(bron: jaarverslag 2014, KorpsChef H.A. Tjin Liep Shie)

Statistieken weergegeven in het tabel van bovenstaande van het afgelopen jaar 2015 laten zien dat in vergelijking met 2014 er een stijging van 16.56% namelijk het aantal in 2014 was 157 en in 2015 was dat 183. Uit een interview met korpschef Daniel blijkt dat er in 2016 ook sprake is van tuchtstraffen voor ontoelaatbare handelingen, zoals schorsing, geldboete, berisping, degradatie en onthouden van bevorderingen. Er zijn in 348 tuchtzaken, maatregelen getroffen

tegen politiemannen, die hun boekje te buiten zijn gegaan. Op 20 van hen is de zwaarste straf, ontslag, toegepast. In 2016 heeft de afdeling meer dossiers ontvangen, in vergelijking met het jaar daarvoor. Ook zijn er meer zaken onderzocht. De meest toegepaste tuchtmaatregel is een geldboete. Uit cijfers van de afdeling Onderzoek Politie Zaken (OPZ) blijkt, dat er in 2015, 11 politieambtenaren in verzekering zijn gesteld en in 2016, 19 politieambtenaren. Hieruit blijkt ook een stijging waar te nemen.³⁸

Figuur 2:specificatie van afgehandelde zaken in 2015

(bron: jaarrede KPS 2015)

³⁸ <http://www.dwtonline.com/laatste-nieuws/2017/01/03/toename-dossiers-interne-tuchtzaken-politie/>, d.d. 6-1-2017.

Een overzicht van de afdeling Interne Tuchtzaken (ITZ) toont dat er voor de ingekomen zaken in 2015 een significante stijging van 64 % is. Waar er in 2014 361 zaken binnen kwamen, noteerde 2015 bijna een verdubbeling namelijk 592. De tuchtstraffen die het afgelopen jaar het meest zijn opgelegd, betreffen berisping (105) en geldboete (102).

Er zijn in 2015, 16 politieambtenaren ontslagen, 57 geschorst en 6 gedegradeerd. Mevrouw Agnes Daniël, korpschef van het Korps Politie Suriname (K.P.S) zei dat in 2016 het integriteitsbeleid zal worden geëvalueerd en waar nodig worden aangepast. Integendeel is in 2016 geldboete het meest toegepaste straf, ontslag betreft 20 gevallen die genoteerd kunnen worden als te zijn een stijging (2014 betrof dat 17 gevallen en 2015, 16 gevallen).

In het Mensenrechten rapport van 2014 en 2015 werd ook een stijging geconstateerd, namelijk:

2014

Tot eind oktober 2014 ontving het OPZ 140 klachten van burgers over leden van het politiekorps, waarvan 71 betrekking hadden op mishandeling, waaronder 5 gevallen van huiselijk geweld. Tegen begin oktober had ITZ intern onderzoek verricht naar 250 gevallen met betrekking tot verschillende vormen van wangedrag. In 129 gevallen legden de korpsleiding disciplinaire maatregelen op, waarvan 10 dienstbeëindiging en over 9 andere gevallen moest nog besloten worden of er tot dienstbeëindiging zou worden overgegaan.

2015

Tot eind september 2015 ontving het OPZ 109 klachten van particulieren over leden van het politiekorps, waarvan 7 betrekking hadden op mishandeling. Op

ongeveer dezelfde datum had ITZ intern onderzoek verricht naar 444 gevallen met betrekking tot verschillende vormen van wangedrag. In 166 gevallen legden de autoriteiten disciplinaire maatregelen op, waarvan 11 dienstbeëindiging tot gevolg hadden; over andere gevallen moet nog besloten worden of er tot dienstbeëindiging zal worden overgegaan. Dit werd opgenomen in het Mensenrechtenrapport van 2015³⁹.

Hierbij kan geconcludeerd worden dat de mensenrechtencommissie van de V.N ook een toename hebben geconstateerd van ontoelaatbare handelingen in de periode 2014-2015 en kwam ook tot de conclusie dat de doeltreffendheid van de politie in Suriname verzwakt werd door het gebrek aan uitrusting en aan voortgezette opleiding, alsmede door lage salarissen.

1.4 Handhaving volgens het Politiehandvest

Bepalingen van het Politiehandvest

In het Politiehandvest (artikel 12) is bepaald dat de politie slechts van geweld gebruik mogen maken bij:

- a. noodzakelijke verdediging van eigen of een anders lijf, eerbaarheid of goed tegen ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding;
- b. bij het uiteendrijven van volksoplopen of samenscholingen, dan wel tot het breken van gewelddadig verzet of andere ernstige tegenstand;
- c. de aanhouding van ontvluchte veroordeelden of personen die van ernstig misdrijf worden verdacht.

³⁹ Rapport inzake mensenrechten in Suriname 2014 en 2015.

Uit gesprekken met enkele burgers blijkt dat sommige politieambtenaren die in burger gekleed zijn vanwege de dienst, zich niet legitimeren bij een ieder aan wie zij een bevel geven. Dit is wel verplicht en opgenomen in artikel 13 van het Politiehandvest. Indachtig de ‘rot apple-theorie’ moet ervan uitgegaan worden dat de meeste agenten in overeenstemming handelen met de hun gegeven juridische bevoegdheden, maar dat er enkele zijn die het voor andere verpesten. Hiermee wordt bedoeld dat de corrupte agenten voorgesteld als enkele rotte appels, zo snel uit de volle maand met ‘gaaf fruit’ moeten worden verwijderd. Dit zou bij de voorselectie bij wijze spreken gedaan kunnen worden voordat ze het goede fruit aantasten. Dit kan helaas niet bij de voorselectie plaats vinden, omdat het bij wijze van spreken niet op iemands voor hoofd geschreven staat dat die zich zullen misdragen.⁴⁰

Hoewel dergelijke praktijken (zoals corruptie en gebruik van onnodig geweld) bij wet verboden zijn, blijven er meldingen komen van mensenrechtenorganisaties⁴¹, advocaten en de media van verschillende gevallen van mishandeling door de politie, met inbegrip van het onnodig gebruik van vuurwapens ten tijde van de arrestatie en mishandeling van personen in voorlopige hechtenis, evenals incidentele mishandeling van gevangenen door gevangenisambtenaren.⁴²

1.4.1 Taken en bevoegdheden van een politieambtenaar

De politie heeft in het algemeen tot taak de handhaving van de openbare orde en veiligheid, het voorkomen van inbreuken daarop en de bescherming van personen en goederen. Verder de opsporing van strafbare feiten en het toezicht op de

⁴⁰ Uildriks 1996, p. 6.

⁴¹ Rapport inzake mensenrechten in Suriname 2015.

⁴² Interview met Advocaat Mangroelal, d.d. 22-8-16.

naleving van wettelijke voorschriften, op welke overtreding straf is gesteld. Volgens het Politiehandvest (artikel 5) moet de politie haar taak uitoefenen in ondergeschiktheid aan het gezag van de Minister van Justitie en Politie in overeenstemming met de geldende rechtsregelen. Aan politieambtenaren kunnen ook bijzondere taken worden toebedeeld (artikel 6 Politie Handvest) die krachtens een Staatsbesluit geschieden, namelijk:

1. de inlichtingendienst;
2. de vreemdelingendienst;
3. het overbrengen en bewaken van gedetineerden;
4. het betekenen en uitreiken van gerechtelijke stukken in strafzaken;
5. de brandbestrijding;
6. andere werkzaamheden, welke haar worden opgedragen in verband met de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde;
7. het verlenen van hulp en bijstand in gevallen, waarin zulks redelijkerwijs van haar kan worden verwacht.

Ook het verwijderen van personen van de openbare weg of andere voor het publiek toegankelijke plaatsen, indien die personen aldaar een gevaar voor hun eigen veiligheid of voor die van anderen opleveren, dan wel op openbare orde verstoren, en het nemen van de nodige maatregelen ten aanzien van dieren, stoffen en andere voorwerpen, welke een gevaar voor de openbare veiligheid of voor het verkeer opleveren (artikel 5 Politiehandvest). Een verdere uitwerking van de politietaken is weergegeven in het Landsbesluit van 29 juni 1971 (G.B. 1971 no. 70: Instructie ambtenaren van politie) en de bijzondere taken in het beschikking van de Minister

van Justitie en Politie van 25 november 1972 no. 9438, houdende vastelling van het Reglement Algemene Politie.

Bij de vervulling van haar taak is de politie gehouden uitvoering te geven aan de haar verstrekte opdrachten van de autoriteiten die met de vervolging of het gerechtelijk vooronderzoek in strafzaken zijn belast (artikel 19 Politie Handvest). Deze bevoegdheden zijn aan zeer strenge regels gebonden. Sommige bevoegdheden mag de politieagent zelf toepassen. Zwaardere opsporingsbevoegdheden, zoals een telefoon tappen, iemand observeren of een woning doorzoeken (huiszoeking) mogen pas worden toegepast na toestemming van de Officier van Justitie of de Rechter-Commissaris.

Artikel 6 lid 2 van het Politiehandvest geeft aan dat de bevoegdheid gegeven wordt aan de hand van een wettelijk product zoals een staatsbesluit of beschikking. In zo een staatsbesluit of beschikking kan de minister dan een eventueel optreden van de politie duidelijk in een taakstelling vastleggen.

Verder mag de politie gebruik maken van zwaailichten en sirene, voornamelijk bij spoedeisende situaties. Om snel ter plaatse zijn, wordt er dan vaak hard gereden. Dit betekent niet dat politieagenten roekeloos mogen rijden of dat ze het overige verkeer in gevaar mogen brengen.⁴³ Alleen mag de politie uitsluitend met toestemming van de meldkamer gebruikmaken van optische en geluidssignalen.⁴⁴ Deze toestemming vervalt als bijvoorbeeld een andere hulpdienst al op de plek van het incident is aangekomen. Ook kan gebeuren dat een politievoertuig met zwaailichten en sirene een kruising oversteeft, om snel daarna met het normale

⁴³ Interview met advocaat Mangroelal, d.d. 22-8-16.

⁴⁴ In het regeling optische en geluidssignalen 2009 (Nederland) zijn deze gebruiksregels opgenomen wanneer er met optische signalen gereden mogen worden.

verkeer verder te rijden. In sommige situaties rijdt de politie met spoed, maar zonder zwaailichten en sirene. Bijvoorbeeld bij gijzelingen, overvallen, inbraken en zelfdodingen. Dit doet de politie om de kans op een heterdaadsituatie te vergroten en daders te kunnen aanhouden, of om te voorkomen dat zaken (nog) ernstiger worden.

1.4.2 Naleving van het Politiehandvest

De wetgever heeft de politie een groot aantal bevoegdheden toegekend om haar in staat te stellen haar taken uit te voeren. Gebruikmaking van die bevoegdheden kan diep ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van degene ten opzichte van wie zij worden aangewend. De wetgever heeft dan ook nauwkeurig bepaald in welke gevallen die bevoegdheden toegepast mogen worden. In de media verschijnen met enige regelmaat berichten waaruit blijkt dat de politie soms ongeoorloofd gebruik maakt van deze bevoegdheden.

Hieronder volgen er besprekingen over geweld en lichamelijke paraatheid van politieambtenaren, waarbij er nagegaan zal worden in hoeverre deze bepalingen nageleefd worden. Onder lichamelijke paraatheid kan verstaan worden, het fysieke en psychische gesteldheid van een persoon.

Conform artikel 12 van het Politiehandvest mag de politie slechts gebruik maken van geweld bij noodzakelijke verdediging van eigen of iemand anders lijf etc. Niet meer geweld mag worden gebruikt, dan met het belang van het daarmee te bereiken doel evenredig is; en niet meer pijn of letsel dient te worden toegebracht, dan in de gegeven omstandigheden blijkbaar onvermijdelijk is (artikel 13). Het geweld mag de perken van redelijkheid en gematigheid niet te buiten gaan.⁴⁵

⁴⁵ Artikel 17 Landsbesluit van 29 juni 1971 (G.B. 1971 no. 70: Instructie ambtenaren van politie).

Indien de commandant of een meerdere ter plaatse aanwezig of onmiddellijk bereikbaar is, mag de ambtenaar van politie over tot het gebruik van geweld, na opdracht of machtiging van een meerdere. Echter blijkt dat bepaalde politieambtenaren zich niet willen houden aan de regels.⁴⁶

Er zijn gevallen waarbij agenten buiten hun boekje kunnen gaan, zonder dat het noodzakelijk was. Om het standpunt van bovenstaande te onderbouwen, worden hieronder enkele kranten artikelen over ontoelaatbaar gedrag van agenten weergegeven.

Aannemen van giften/vervalsing

In april 2016 verscheen er een bericht in de Times of Suriname waarbij twee agenten een strafeis hebben gehad voor het aannemen van giften. Agent J maakte zich schuldig aan verduistering van een kogelwerend vest en een ongedaanmaking van een verkeersovertreding. De overtreder zelf deed er aangifte hiertegen en stelde OPZ hiervan op de hoogte⁴⁷ en de agent werden op 5 augustus 2016 veroordeeld.⁴⁸

Verder verscheen op 9 juni een artikel waarbij een agente ontkende dat zij haar attesten vervaalsde. Uiteindelijk keurde zij haar eigen handelingen af, maar vond niet dat zij een strafbaar feit gepleegd had. Voor haar was het dringend om verlof te krijgen en zag geen ander mogelijkheid. De agente haar salaris werd ingehouden en zij werd geschorst van de politiedienst.⁴⁹

⁴⁶ Artikel 17 Landsbesluit van 29 juni 1971 (G.B. 1971 no. 70:Instructie ambtenaren van politie).

⁴⁷ Times of Suriname april 2016, 'strafeis tegen agenten voor annemen giften'.

⁴⁸ Times of Suriname 5 augustus 2016, 'Agenten veroordeeld voor aannemen giften'.

⁴⁹ Times of Suriname 9 juni 2016, 'Agente ontkent vervalsing attesten'.

Op 16 juni betaalde een Braziliaan een agent voor een rijbewijs. De Braziliaan heeft nooit de examen afgelegd, het ging om een valse rijbewijs. De agent ontkende dat hij geld had ontvangen van de Braziliaan.⁵⁰

Onder invloed van alcohol

In een ander artikel stond een bericht waarbij een dronken inspecteur van politie doorreed na een aanrijding. Hij was onder invloed van alcohol en heeft de benadeelde bestuurder ook nog met zijn dienstwapen met de dood bedreigd. De inspecteur maakte zich schuldig aan rijden onder invloed van alcohol en bedreiging. Het rijbewijs van de inspecteur werd ingevorderd en zijn dienstwapen werd in beslag genomen. Op 15 juli 2016 veroorzaakte een dronken agent een aanrijding. De agent verklaarde dat hij de benadeelde niet had zien aankomen en verklaarde niet te weten wat zijn snelheid was. Hij zou tweemaal de toegestane hoeveelheid alcohol in zijn bloed hebben opgehad. Het rijbewijs van de agent was al negen maanden geleden ingevorderd. De agent had een brief ontvangen van de korpschef dat zijn bevordering voor een jaar is aangehouden.⁵¹

Misbruik van gezag

In augustus werd een inspecteur verweten misbruik te hebben gemaakt van zijn gezag door twee personen te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden. Het OM verwijt hem dat hij door het begaan van deze misdrijven een bijzondere ambtsplicht heeft geschonden of gebruik heeft gemaakt van macht, gelegenheid en middelen die hem door zijn ambt zijn geschonden.⁵²

⁵⁰ Times of Suriname 16 juni 2016, '*Braziliaan betaalde agent voor rijbewijs*'.

⁵¹ Times of Suriname 15 juli 2016, '*Dronken politieman zag wagen niet aankomen*'

⁵² Times of Suriname augustus 2016, '*Hoofdinspecteur meldt zich ziek*'.

Moord

Er verschijnen ook tal van berichten waarbij agenten een moord begaan, vooral in huiselijke sfeer. Uit een vraaggesprek met mr. Niamat blijkt dat deze agenten meestal depressief zijn (o.a door dagelijkse werkzaamheden waarbij zij soms te kampen krijgen met ‘gruwelijke’ beelden van slachtoffers). Opmerkelijk is dat bij het natrekken van de redenen tot het overgaan tot zelfmoordpogingen gebleken is dat sommige wel toerekeningsvatbaar worden geacht en anderen weer niet, maar dat de omstandigheden een rol spelen.⁵³

Na de bovenstaande krantenberichten te hebben belicht, is het naar mijn mening noodzakelijk dat de politieambtenaren tijdens hun functie optimaal een zware screening en een voortgezette opleiding moeten ondergaan. Het aantal ontoelaatbare handelingen onder hen is in één jaar tijd verdubbeld, zie hoofdstuk 1 par. 1.4. De ambtenaren van politie kunnen, telkens wanneer daarvoor naar het oordeel van de Minister van Justitie en Politie voldoende termen aanwezig zijn, in de loop van hun diensttijd aan een geneeskundig onderzoek worden onderworpen. Blijkt uit een onderzoek dat de betrokkene niet meer voldoet aan de eisen, welke met het oog op hun lichamelijke en geestelijke paraatheid aan ambtenaren van politie moeten worden gesteld, dan wordt hij van de actieve politiedienst onttrokken. Indien hij wel geschikt is voor het verrichten van andere werkzaamheden in 's lands dienst, wordt hij zo gauw mogelijk in een hem passende functie, bij voorkeur binnen het korps, benoemd; in afwachting van zodanige benoeming kan hij op wachtgeld worden gesteld. Conform artikel 33 Politie Handvest wordt bij gebleken algehele ongeschiktheid voor 's lands dienst hem definitief ontslag verleend. Dit is beleidsvrijheid van de Minister van Justitie

⁵³ Times of Suriname 6 mei 2016, 'Agent riskeert achttien jaar voor doden vriendin'.

en Politie zelf. Screening van de agenten vindt meestal plaats wanneer zij in dienst willen treden. Er worden wel trainingen verzorgd, maar slechts een groepje wordt toegelaten.

Ten aanzien van scholing bestaat de mogelijkheid voor een basisopleiding, een kader opleiding en officieren opleiding. Dit zijn de drie scholingsmomenten die in principe voor iedere politieambtenaar open staan volgens de wet, alhoewel het constant ‘upgraden’ en scholing van politieambtenaren in de praktijk niet plaats vindt.⁵⁴ Het ligt aan de individu om zichzelf bij te scholen. Scholing is van dien aard om de handelwijze van een politieambtenaar te corrigeren door de jaren en zich in hun rol te versterken nl. hoe maakt de politie een goede verbinding met de (veranderende) samenleving? hoe zorgen zij voor een goed imago? ontwikkelen zij draagvlak en wat is daarvoor nodig? De maatschappelijke ontwikkelingen maken deze vragen urgent.

In dit hoofdstuk is ingegaan op de inhoud van ontoelaatbaar gedrag waaronder kan worden verstaan, obehoorlijk optreden met andere woorden de regels overschrijden. Denk maar aan misbruik van bevoegdheden. Bij een alcoholcontrole mag een politieambtenaar naar identiteitspapieren vragen, maar met inachtneming van de door de wet vastgestelde vereisten. Volgens het Politiehandvest moet de politie haar taak uitoefenen in ondergeschiktheid aan het gezag van de Minister van Justitie en Politie in overeenstemming met de geldende rechtsregelen. In dit hoofdstuk zijn er drie casussen aangehaald waarbij de advocaat van de overtreder, beweerde dat de politieagenten misbruik gemaakt hebben van hun bevoegdheid bij een verkeerscontrole. In de eerste casus is de verdachte (ondermeer) naar diens rijbewijs gevraagd en is de controlebevoegdheid aantoonbaar niet uitsluitend

⁵⁴ Interview met de leden van de Surinaamse Politie Bond, 31 augustus 2016.

gebruikt voor een ander doel (het verrichten van opsporingshandelingen) dan waarvoor deze is verleend. De resultaten van de vervolgens met toestemming van verdachte uitgevoerde zoekingen mogen derhalve voor het bewijs worden gebruikt. In de tweede casus was er wel sprake van misbruik van bevoegdheden, maar de verdachte heeft door weg te rijden zelf een verdenking op zich gevestigd, welke verdenking de verdere door de politie uitgeoefende bevoegdheden en het daaruit verkregen bewijs, legitimeert. Het bestaan van een redelijk vermoeden dat iemand zich schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit, staat niet in de weg aan het uitoefenen van controlebevoegdheden door politieambtenaren, mits daarbij tegenover verdachte de aan deze als zodanig toekomende waarborgen in acht worden genomen.

De manier hoe een verkeerscontrole geschiedt (de handelingen) spelen dus een rol of er wel of geen sprake is van misbruik van bevoegdheden, zoals in de drie genoemde casussen kan dit tot verwarring leiden. Tot slot is op te merken dat, vanaf het jaar 2014 naar 2016 sprake is van een stijging van de ontoelaatbare handelingen gepleegd door de politieagenten. In 2016 zaten de kranten vol met berichten omtrent ontoelaatbaar gedrag van politieambtenaren. Tevens blijkt er geen sprake te zijn van een optimale screening. Die screening is van belang om te kunnen monitoren als politieambtenaren nog capabel zijn, hun functie als politieambtenaar te vervullen. Dat de screening meestal alleen plaats vindt bij de in diensttreding, blijkt niet voldoende te zijn (gezien de stijging van 2014 naar 2016).

Hoofdstuk 2. Aanpak van ontoelaatbare handelingen bij politieambtenaren van KPS

2.1 Aanpak in Suriname

Bij mogelijke strafbare feiten gepleegd door de politie, kan er daar aangifte van gedaan worden. Aangifte kan bij de politie post zelf of kan een brief geschreven worden aan de (hoofd) Officier van Justitie. Als de politie gewoon onbehoorlijk gehandeld heeft, kan er daar een klacht over worden ingediend. Zo'n klacht wordt in eerste instantie door de politie zelf onderzocht. Als tijdens dat onderzoek blijkt dat de politieambtenaar zich schuldig heeft gemaakt aan mogelijk strafbare feiten wordt er een klacht aan de Officier van Justitie voorgelegd.⁵⁵

Degene die de klacht indient, blijft bevoegd deze in te trekken gedurende een maand na de dag van de indiening. De aangifte van enig strafbaar feit geschiedt mondeling of schriftelijk bij de bevoegde ambtenaar. De klacht bestaat uit een aangifte met verzoek tot vervolging.⁵⁶ Indien naar aanleiding van het ingestelde opsporingsonderzoek het OM van oordeel is dat vervolging moet plaats vinden, gaat het daartoe zo spoedig mogelijk over.⁵⁷

Door de korpschef worden voorts rang-en beoordelingslijsten gehouden, waarin met betrekking tot de ambtenaren van politie aantekeningen worden gemaakt over hun gedrag, geschiktheid, bekwaamheid en dienstijver, alsmede van de toegekende beloningen en de opgelegde tuchtstraffen, onder vermelding van de redenen, welke

⁵⁵ Interview met Mr. Niamat, Officier van Justitie bij het O.M, d.d 17 december 2015.

⁵⁶ Artikel 151 lid 1 Wetboek van Strafvordering.

⁵⁷ Artikel 156 lid 1 Wetboek van Strafvordering.

daartoe hebben geleid.⁵⁸ Bevoegd tot betuiging van ontevredenheid, berisping en oplegging van strafdienst zijn de Minister van Justitie en Politie, de korpschef en de commandant van een afdeling.⁵⁹ Indien er een redelijk vermoeden bestaat, dat een ambtenaar van politie zich aan een ernstig strafbaar feit of ernstig plichtsverzuim heeft schuldig gemaakt, kan hij door de korpschef of door de commandant van een afdeling, buiten functie worden gesteld.⁶⁰

Tuchtrechtelijke procedure⁶¹

De procedure met betrekking tot plichtverzuim:

- er wordt een rapport opgemaakt door de leidinggevende of degene in hogere rang (bijvoorbeeld de korpschef) aan de overtreder;
- de ambtenaar wordt in de gelegenheid gesteld zich ter zake mondeling en, zo nodig, schriftelijk te verantwoorden⁶² en maakt op zijn beurt ook een rapport op (verweer). Beide stukken worden gestuurd naar Interne Tucht Zaken;
- interne tuchtzaken doet een onderzoek naar de tuchtstraffen. De afdeling ITZ stuurt op zijn beurt de stukken naar de korpschef;

⁵⁸ Artikel 38 Politiehandvest.

⁵⁹ Artikel 43 Politiehandvest.

⁶⁰ Artikel 39 Politiehandvest.

⁶¹ Interview met Inspecteur Helling, d.d 31-8-2016.

⁶² Artikel 42 Politiehandvest.

- verder wordt er een onderzoek verricht door de korpschef (oordeel). Wanneer de korpschef geoordeeld heeft en van mening is dat er sprake is van plichtverzuim wordt de ambtenaar ingebreke gesteld;
- in de gebrekestelling krijgt de ambtenaar weer de mogelijkheid om zich te verweren; schriftelijk zo nodig mondeling;
- de ambtenaar wordt dan opgeroepen om op korpsrapport te verschijnen, dat is de rechtzitting. Op de rechtzitting mag de ambtenaar zich verweren;
- de korpschef kan dan concluderen, als zij overtuigd is van de ambtenaar zijn gelijkheid, dat hij/zij geen straf krijgt. Indien de ambtenaar schuldig blijkt te zijn krijgt deze een tuchtstraf opgelegd limitatief opgesomd in artikel 40 Politiehandvest, zoals:

a. schriftelijke betuiging van ontevredenheid;

b. berisping;

c. strafdienst, bestaande in uit verrichten van extra dienst op ten hoogste vijftien werkdagen, gedurende twee achtereenvolgende weken vallende, vrije dagen;

d. intrekking van ten hoogste vier, bij voorkeur niet in opeenvolgende uren per dag;

e. boete, tot een bedrag van ten hoogste gelijk een de bezoldiging over tien dagen, ten voordele van de renumeratiekas van de politie;

f. onthouding van bevordering en van periodieke verhogingen voor een tijdvak van ten hoogste twee jaar;

- g. vermindering van anciënniteit met ontneming van ten hoogste twee periodieke verhogingen;
- h. schorsing, voor een tijdvak van ten hoogste een maand met inhouding van bezoldiging;
- i. degradatie, bestaande uit verlaging in rang of ontslag;
- j. ontslag.

Met het bepalen van de soort en de maat van een tuchtstraf wordt rekening gehouden met:

- a) de ernst van het plichtsverzuim waaraan de ambtenaar zich schuldig heeft gemaakt;
- b) de gevolgen van het plichtsverzuim;
- c) de omstandigheden, waaronder het tuchtrechtelijk te straffen feit is begaan en het algemeen gedrag en de dienstijver van de ambtenaar;
- d) alsmede diens persoonlijke en huiselijke omstandigheden.⁶³

Op grond van artikel 42 lid 1 van het Politiehandvest kan boete tezamen en gelijktijdig met strafdienst dan wel met intrekking van vrije dagen worden opgelegd. Lid 2 van het bovengenoemde artikel bepaalt dat voor het overige ter zake van hetzelfde feit niet meer dan één tuchtstraf kan worden opgelegd.

Als de ambtenaar niet eens is met het opgelegde straf, krijgt hij de mogelijkheid om in administratief beroep te gaan. Binnen de administratie in bezwaar gaan bij de

⁶³ Artikel 44 lid 3 Politiehandvest.

korpschef en daarna in beroep bij de Minister van Justitie en Politie. Buiten de administratie kan een agent in beroep gaan bij de rechter. Dit is de procedure zoals die behoort te geschieden.

Tuchtrechtelijke procedure in de praktijk

Volgens de Politie Bond gaat het anders aan toe in de praktijk wanneer een politieambtenaar een feit of plichtverzuim begaan heeft. Hij krijgt hij in eerste instantie niets te horen. Vervolgens wordt hij opgebeld dat er een brief aan hem gericht, zich op de afdeling ITZ bevindt. In die brief staat er vermeld dat hij buiten functie gesteld is. Dit alles geschiedt zonder toepassing van hoor en wederhoor. De derde stap is dat hij ingebreke gesteld wordt met de mogelijkheid om zich te verweren. Terwijl hij zich verweert, wordt hij alsnog buiten functie gesteld. Conform artikel 39 lid 3 van het Politiehandvest duurt de buitenfunctiestelling hooguit een week en kan steeds met een week worden verlengt door de Minister van Justitie en Politie. De buitenfunctiestelling eindigt zodra de minister of de korpschef daartoe besluit. Mocht er zijn dat er geen mogelijkheden meer zijn om de ambtenaar van het werk te houden werd toen door de minister artikel 66 lid 2 onder a en b van het Personeelwet toegepast om die schorsing als ordemaatregel te rechtvaardigen, blijkt uit gesprekken met de Politie Bond. Dit kan als gevolg hebben dat de ambtenaar twee tot drie jaren thuis zit. Artikel 2 lid 3 Personeelwet luidt als volgt: *‘het bepaalde in deze wet betreffende de buiten functie stellen, de tuchtstraffen en de rechtsmiddelen hiertegen is niet van toepassing op de ambtenaren en beampten van politie’* m.a.w. het Personeelwet is thans niet van toepassing op ambtenaren van politie.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat er geen rekening gehouden wordt men het anticipatie verbod van het strafrecht (vooruit lopen), schending van het beginsel

‘hoor en wederhoor’ en het motiveringsbeginsel. Wat de ambtenaar ook tegenkomt in de praktijk, is een verkapte vorm van ne bis in idem beginsel. Bijvoorbeeld: als de ambtenaar ooit een tuchtstraf opgelegd heeft gehad, werkt dit in sommige gevallen door om een bevordering op te houden blijkt volgens de leden van de Surinaamse Politie Bond.

Strafrechtelijke procedure⁶⁴

Er wordt eerst een onderzoek gepleegd en daarna een dossier opgemaakt die naar het Openbaar Ministerie wordt gestuurd gebracht en verder wordt aangevuld. Er wordt daarna overleg gepleegd met de PG. Na dit alles worden er gesprekken gevoerd tussen de PG en de korpschef. De gevoelens van de PG worden hierbij meegenomen bij de behandeling van zo een zaak. Hierbij komen zaken aan de orde of hij nou gaat vervolgen of niet en waarom wel en waarom niet. Ook kan er bepaald worden of van het tuchtrechtelijk afgedaan moet worden en men meteen tot straffen overgaat. Er kan ook besloten worden om na het strafbaar feit een tuchtstraf op te leggen. De omstandigheden van het geval spelen bij alle zaken een rol. De ernst van het feit gaat bepalen of er zo een beslissing genomen wordt of niet. Stel dat een agent een moord heeft begaan of ernstige frauduleuze handelingen gepleegd heeft. Zo een agent is naar mening van de korpschef niet capabel, niet integer en niet geschikt om zijn functie als politieambtenaar verder uit te oefenen. Hij kan dus ook een tuchtstraf opgelegd krijgen zoals, ontslag. De pg gaat de rechtmatigheid toetsen om na te gaan of een (voorgenomen) handelwijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten.

⁶⁴ Interview met Mevr. A, Daniel, Korpschef van Suriname, d.d 13-10-2016.

Na enkele gesprekken te hebben gevoerd met de advocaten Schuurman en Mangroelal, kan de conclusie getrokken worden, dat de strafrechtelijke procedure zoals opgenomen in de wet in de praktijk wordt nagevolgd. De advocaten onderkennen dat een politieambtenaar na een tuchtrechtelijke maatregel opgelegd te hebben gekregen, indien nodig, strafrechtelijk vervolgd kunnen worden.⁶⁵ Dit zijn twee aparte begrippen die vaak voor verwarring zorgen volgens hen. Bijvoorbeeld ingeval een politieambtenaar een ernstig plichtverzuim heeft begaan, waarbij hij strafrechtelijk vervolgd wordt, kan hij ook een tuchtstraf opgelegd krijgen zoals ontslag etc. Indien ter zake vanwege een door een ambtenaar van politie begaan plichtsverzuim tevens een strafrechtelijk onderzoek gaande is, wordt geen tuchtstraf opgelegd, pas nadat de PG in de gelegenheid is gesteld zijn gevoelens daaromtrent te doen kennen. Hiermee wordt bedoeld dat de PG continu in overleg is met de korpschef.

2.2 Controle op een politieambtenaar

De leiding van het Korps Politie Suriname ligt bij de Minister van Justitie en Politie. Aan het hoofd van het Korps Politie Suriname staat de Korpschef. Naast de Minister van Justitie en Politie heeft de Procureur- Generaal ook het bevoegde gezag over het Korps Politie Suriname⁶⁶. Onverminderd de bevoegdheden van de procureur-generaal en de districts-commissaris is de korpschef, onder de algemene leiding van de Minister, belast met de organisatie en het beheer van de politie.

De procureur-generaal waakt voor de juiste uitoefening van de taak van de politie en is bevoegd aan de ambtenaren van politie instructies te verstrekken tot

⁶⁵ Interview met de Advocaten mr. Schuurman en mr. Mangroelal, d.d. 22-8-16.

⁶⁶ Artikel 7 en 8 Politiehandvest

voorkoming, opsporing en nasporing van strafbare feiten. Hij is bevoegd die inlichtingen in te winnen en voorstellen te doen die hij nodig acht.

De districts-commissaris zorgt voor de handhaving van de openbare orde en rust in zijn district. Hij heeft daartoe de leiding over de politie in zijn district.⁶⁷ De districts-commissarissen onthouden zich van aanwijzingen van technisch-politiële aard. Zij doorkruisen geen bevelen van de minister of de procureur-generaal dan wel dienstvoorschriften van de korpschef, tenzij zich inmiddels feiten of omstandigheden hebben voorgedaan, welke bij het geven daarvan kennelijk niet waren voorzien; in het laatste geval zijn zij gehouden onverwijld de betrokken autoriteit(en) hiervan in kennis te stellen⁶⁸. Tevens is de korpschef belast met de organisatie en beheer van de politie. De korpschef moet er zorg voor dragen dat het korps en bijbehorende ambtenaren voortdurend paraat zijn en bijzondere voorschriften naleven.⁶⁹

2.3 Strafrechtelijke vervolging volgens de huidige wetgeving

In het wetboek van strafvordering zijn de dwangmiddelen opgesomd zoals:

- staande houden op grond van artikel 42 Wetboek van Strafvordering (Sv);
- aanhouden volgens artikel 44 en 45 Sv:
 - a) ontdekking op heterdaad (een ieder bevoegd tot aanhouding) en
 - b) buiten heterdaad (niet voor een ieder; bevoegd zijn de vervolgingsambtenaar en hulpofficier van justitie) voor een selectief

⁶⁷ Artikel 9 idem

⁶⁸ Artikel 9 Politiehandvest (G.B. 1971 no. 70).

⁶⁹ Landsbesluit van 29 juni 1972 ter uitvoering van artikel 10 lid 5 van het Politiehandvest (G.B. 1971 no. 70).

aantal feiten namelijk feiten, waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is (artikel 56 lid 3 Sv.) en op grond van artikel 507 lid 3 Sr. wanneer de verdachte een valse naam opgeeft.

- ophouden voor verhoor (artikel 53 Sv.)
- inverzekeringstelling (artikel 48-54 Sv.).
- voorlopige hechtenis (artikel 55-81 Sv.)

Deze dwangmiddelen zijn van toepassing op alle verdachten of degene die zich schuldig maken aan een strafbare feit, dus ook politieambtenaren.

Indien tot het instellen van onderzoek wordt overgegaan, worden zo spoedig mogelijk verdachten, getuigen en deskundigen gehoord. Deze worden afzonderlijk verhoord.⁷⁰ Hieronder volgt een uitwerking van drie casussen betreffende strafrechtelijke vervolging van politieambtenaren in Suriname.

1. Casus afpersing en wederrechtelijk vrijheidsberoving⁷¹

De verdachte had op 28 maart 2012 te Paramaribo, tezamen en in vereniging met A op een tijdstip gedurende de nacht, uit een woning waar hij, verdachte en mededader, zich tegen de wil van de rechthebbende C. bevond met het oogmerk om zich wederrechtelijk te bevoordelen, door geweld C. heeft gedwongen tot afgifte van een hoeveelheid sierraden en een onbekend geldsbedrag, geheel toebehorende aan C. De verdachte en medeverdachte hadden kogelwerende vesten met daarop het opschrift Politie en petten op met daarop ook de beschrijving

⁷⁰ Artikel 172 en 176 Wetboek van Strafvordering.

⁷¹ Kantongerecht in het Tweede Kanton, Parketnummer 1-1-01461, 28 oktober 2014.

Politie. De voormelde vuurwapens hadden zij gericht gehouden op de personen die zich eveneens in de woning bevonden. C. werd vastgeboeid en werd een stuk kleding over zijn hoofd getrokken, waarna de verdachten met hem zijn weggereden.

De bewijsmiddelen

- a) Op 10 mei 2012 werd de getuige P. verhoord in het kader van het gerechtelijk vooronderzoek. Uit het FO-rapport van 4 april 2012, opgemaakt door de inspecteur van politie, bevonden zich enkele foto's. De getuige herkende de verdachten medeverdachte.
- b) De twee mannen hadden dezelfde soort kleding aan, namelijk een politiestevet waarop zowel aan de voorzijde als de achterzijde Politie stond geschreven.
- c) Uit het verhoor van getuige J. op 11 mei 2012 in het kader van gerechtelijk vooronderzoek: Waar ik zat kon ik naar buiten kijken. Ze zag twee politiemannen gekleed in een blauwe jeansbroek en politiesteveten. De ene was kort en de ander lang. Het gebeuren heeft zij kunnen zien en verklaarde hetzelfde ook als de eerste getuige P.
- d) Verhoor getuige I. op 11 mei: volgens hem moesten zij plat liggen. De verdachten begaven zich naar de werkruimte van C. M. waarbij zij die sierraden in bakjes bij zich hadden. De verdachten verklaarden bij hun komst dat zij een huiszoeking waren komen doen.
- e) Uit de processen-verbaal volgt dat getuigen de verdachte op de videobeelden hebben herkend.

Er is geen omstandigheid aannemelijk geworden die de strafbaarheid van bewezenverklaarden uitsluit, zodat dit strafbaar is. De verdachte wordt ten laste gelegd afpersing, voorzien en strafbaar gesteld in artikel 377 van het wetboek van strafrecht en wederrechtelijke vrijheidsberoving voorzien en strafbaar gesteld bij artikel 342 wetboek van strafrecht. Er is geen omstandigheid aannemelijk geworden die de strafbaarheid van de verdachte uitsluit. Verdachte is dus strafbaar.

De rechter verklaard bewezen dat de verdachte de ten laste gelegde feiten, zoals vermeld in de bewezenverklaring, heeft begaan en veroordeeld de verdachte tot een gevangenisstraf voor de tijd van vijf jaren onvoorwaardelijk.

1. Casus vervalsing⁷²

De verdachten hebben keuringsbewijzen etc. opzettelijk vervalst door het te doen plaatsen van fictieve data's en handtekeningen.

De verdachte R. heeft opzettelijk deelgenomen aan een organisatie, bestaande uit meerdere verdachten. Verdachte heeft zich schuldig gemaakt aan vervalsing, zoals bedoeld in artikel 278, en oplichting op grond van artikel 386 Sr. Uit getuigen verklaringen blijkt dat de getuige een enveloppe moest afgeven aan R. met valse keuringsbewijzen. In deze zaak werden 20 getuigen gehoord.

Voor een criminele organisatie als bedoeld in artikel 188 Sr., is vereist dat een organisatie het plegen van meer misdrijven tot oogmerk heeft. Er dient sprake te zijn van deelname aan een duurzaam en gestructureerd samenwerkingsverband van twee of meer personen met dat oogmerk. Uit de inhoud van het strafdossier en het onderzoek ter terechtzitting is het navolgende gebleken.

⁷² Kantongerecht in het Tweede Kanton, Parketnummer 1-1-11331, 15 juni 2011.

Voor wat betreft de misdrijven die deze organisatie tot oogmerk heeft is evident dat het hier gaat om valsheid in geschrifte en uitlokking tot oplichting. Het gaat hier om valse keuringsbewijzen en bewegen tot afgifte van gelden, daarbij de benadeelde in de waan te laten dat het hier ging om echte keuringsbewijzen. In de top zaten de verdachte, zijn vrouw en stiefzoon. De activiteiten van de deelnemers waren nauw op elkaar afgestemd en dragen naar hun aard een planmatig karakter. Waaruit blijkt dat de verdachte deelgenomen heeft aan dergelijke criminele organisatie.

De strafbaarheid van de feiten volgt op grond van artikel 188, 386 en 72 Sr. Er zijn dus geen feiten aannemelijk geworden die de strafbaarheid van feiten uitsluiten en ook niet voor de strafbaarheid van de verdachte. Bijzonder kwalijk is hetgeen verdachte wordt aangerekend, namelijk het feit dat hij als politieambtenaar verbonden is aan de keuringsgarage. Verdachte heeft misbruik gemaakt van deze bijzondere hoedanigheid van het verkeersbelang.

2. Casus diefstal⁷³

Hierbij was er ook sprake van een criminele organisatie en met het oogmerk van wederrechtelijke toeëigenen wegnemen van een of meer goederen zoals bedoeld in artikel 370 en 371 (diefstal en gekwalificeerde diefstal) Sr. en het zich opzettelijk en wederrechtelijk uit hoofde van hun dienstbetrekking toeëigenen van goederen welke zij onder zich hadden als bedoeld in artikel 382 Sr., het opzettelijk in de uitoefening van hun bediening en verkopen verstrekken van cocaine in politie

⁷³ Kantongerecht in het Tweede Kanton, Parketnummer 1-1-4499, 27 juni 2007.

uniformen, zoals bedoeld in artikel 3 lid 1 sub a onder b van de Wet Verdovende Middelen⁷⁴.

Het ging in deze om een gestructureerd samenwerkingsverband dat bestond uit de verdachte als politieambtenaar en ook twee collega's uit het politiekorps en enkele burgers. Strafbaarheid van de feiten op grond van artikel 188 Sr. en opzettelijk overtreding artikel 3 lid 1 sub a onder b van de Wet Verdovende Middelen en strafbaar gesteld bij artikel 11 van de genoemde wet. Hierbij is er ook geen omstandigheid aannemelijk die de strafbaarheid van de verdachte uitsluit.

Uit alle drie casussen kan geconcludeerd worden dat de Kantonrechter bij het bepalen van de op te leggen straf rekening heeft gehouden met de ernst van het feit, de omstandigheden waaronder deze zijn begaan en de persoon van de verdachte. Verdachte uit de casussen wisten of behoorden te weten dat hun handelingen volgens de wet verboden zijn. Deze verdachten zijn volgens de kopschef niet integer en niet capable genoeg om hun verdere functie als politieambtenaar te vervullen. Het opleggen van een ontslag is naar mijn mening wel gerechtvaardigd. Tevens is door het optreden van verdachten als voormeld het politiekorps ernstig in diskrediet gebracht en het vertrouwen van de burgerij in de politie als haar beste kameraad enorm geschaad.

In dit hoofdstuk is nagegaan in hoeverre de bepalingen van het Politiehandvest gehandhaafd worden. De tuchtrechtelijke procedure geschiedt niet altijd zoals de wet dat voorschrijft. Er zijn hier en daar wat belangerijke bepalingen die geschonden worden namelijk het hoor en wederhoor beginsel en het

⁷⁴ Wet Verdovende Middelen (S.B 1998 no. 14).

motiveringsbeginsel. Dit geeft al een duidelijke beeld van hoe de bepalingen gehandhaafd worden.

Voor wat betreft de strafrechtelijke procedure, geschiedt dat wel zoals de wet dat voorschrijft. In paragraaf 2.3 zijn drie casussen uitgewerkt waarbij politieambtenaren een moord begaan, stukken vervalsen en criminele praktijken organiseren. Deze casussen werden aangehaald om aan te tonen dat politieambtenaren ook heel ver buiten hun kunnen boekje gaan en ernstige misdrijven kunnen plegen. Ook politieambtenaren moeten van tijd tot tijd gecontroleerd worden, niet alleen naar hun fysieke gesteldheid, maar ook naar hun psychische gesteldheid, huissituatie en dagelijkse werkzaamheden.

Hoofdstuk 3. Het beleid van de K.P.S. met betrekking tot ontoelaatbare handelingen

De korpschef is onder algehele leiding van de minister belast met de organisatie en het beheer van de politie. De korpschef moet er zorg voor dragen dat de ambtenaren van politie bij voortduring paraat zijn, de algemene voorschriften naleven en de hen opgedragen dienst richtig vervullen.⁷⁵

Zo bericht Starnieuws van zondag 24 november 2014, dat de voormalige korpschef bekend had gemaakt dat zijn korps drukdoende is om misstanden en 'rotte appels' binnen het korps aan te pakken. In 2014 bleken al ruim dertig agenten uit hun functie te zijn gezet of te zijn ontslagen. Hij maakte ook bekend, dat alle agenten een naamplaatje op hun uniform zullen krijgen. Voorlopig draagt alleen de top van het korps een naamplaatje. Hij was ook bezig een geautomatiseerd systeem te ontwikkelen, zodat personen niet meer in contanten hoeven te betalen bij een politieambtenaar of op het politiebureau. Hierbij wordt gedacht aan betalen met de pinpas. Elk systeem waarbij er geen geld over of onder de tafel hoeft te gaan, geniet zijn voorkeur.⁷⁶ Verder zou het integriteitsbeleid worden aangescherpt. Zo komt er een integriteitscode komen waardoor elk korpslid geacht wordt te weten wat er van hen verwacht wordt. De afdeling Public Relations van het korps zal een belangrijke rol vervullen bij het verbeteren van het imago van de politieorganisatie.

Politiecommissaris Agnes Daniel nam per 1 januari 2016 de leiding van het Korps Politie Suriname (K.P.S) over. Daniel volgt daarbij de huidige korpschef Humphey Tjin Liep Shie. Het blijkt dat er feitelijk sprake is van eenzelfde visie om zaken

⁷⁵ Artikel 1 en 2 Landsbesluit van 29 juni 1972 ter uitvoering van artikel 10 lid 5 van het Politiehandvest (G.B. 1971 no. 70) (Instructie Korpschef).

⁷⁶ <http://www.de-surinaamse-krant.com/2014/11/leiding-korps-politie-suriname-zegt.html>, d.d. 5-10-2016.

naar behoren uit te voeren. Er zullen wel verschillen zijn bij de aanpak, maar het zal daarbij nog steeds gaan om het continueren van het beleid waar er eerder aan gewerkt is.⁷⁷

In het jaar 2016 zal het integriteitsbeleid geëvalueerd en waar nodig aangepast worden. Er zal continu worden gewerkt aan de verbetering van het imago van het K.P.S, waarbij er geen ruimte meer zal bestaan voor niet-integere medewerkers. Voorts zal er verder invulling worden gegeven aan de completering van de herinrichting van het K.P.S en de voorgenomen beleidsdoelen. Het HRM-beleid zal verder worden geprofessionaliseerd met dien verstande, dat er invulling zal worden gegeven aan vacante functies op basis van aanwezige competenties. Met andere woorden zal de invulling van functies niet alleen gestoeld zijn op anciënniteit, doch meer op competenties. Suriname stond bij het aantreden van de nieuwe korpschef op het punt om vijf (5) hoofdinspecteurs van politie te bevorderen tot commissaris van politie. Verder zullen 52 inspecteurs van politie 2^e klasse worden bevorderd tot inspecteur van politie 1^e klasse.⁷⁸ Het Korps Politie Suriname heeft op 29 december tijdens de traditionele jaarafsluiting bijkans 300 medewerkers bevorderd in de naast hogere rang. Het gaat om politieambtenaren in de rangen van agenten, de onderofficiersrang en een hogere officier. Met deze grote groep is de achterstand van bevorderingen enigszins ingelopen.⁷⁹

Het Ministerie van Justitie en Politie en het Openbaar Ministerie zijn overgegaan op de internationale standaarden voor het elektronisch innen van boetegelden. Naar

⁷⁷ <http://dagbladdewest.com/2015/10/26/waarnemend-korpschef-daniel-stoort-zich-niet-aan-anonieme-personen/>, d.d. 5-10-2016.

⁷⁸ Jaarrede Korps Politie Suriname 2015.

⁷⁹ <http://www.politie.sr/korps-politie-suriname-bevordert-bijkans-300-medewerkers-tijdens-jaarafsluiting/>, d.d 6-1-2017.

aanleiding van de vele klachten over het oude systeem heeft de PG zich samen met een team van stakeholders gebogen over de mogelijkheid tot het vlotter afhandelen van de betaling van boetegelden. Het Korps Politie Suriname heeft via PG Roy Baidjnath Panday drie posapparaten in gebruik genomen⁸⁰. Mensen die beboet worden, kunnen met hun pinpas de betaling gelijk verrichten. Behalve dat de overtreders van het kastje naar de muur gestuurd worden bij het betalen van hun boete, lijkt dit mij een heel verstandig idee. Dit traject zal niet alleen voor versoepeling zorgen, maar zal er ook voor zorgen dat er nauwelijks tot niet gefraudeerd zal worden met de boetegelden door de politieambtenaren.

3.1 Juridische knelpunten bij de uitvoering van het beleid

De knelpunten die zich bij het uitvoeren van het beleid van het K.P.S kunnen bevinden zijn de volgende:

De praktijk vóór 1 augustus 2016 verschilt compleet met die van erna. Denk maar aan de tuchtmaatregel volgens de oude procedure (zie hoofdstuk 2 par. 1.1) waarbij er sprake is van schending van de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur zoals:

1. Schending van het hoor en wederhoor beginsel. Bij het hoor en wederhoor beginsel moet de betrokken ambtenaar eerst gehoord worden alvorens er een besluit genomen kan worden. Denk maar aan H.v.J. 1- 10- 1971, S.J. (A), no. 108 (Barend vs Suriname) waarbij ambtenaren gehoord moeten worden en ook in de gelegenheid gesteld moeten worden zich te verweren (Neede vs Suriname) H.v.J, 26-4-1974, S.J. (A), no. 126.

⁸⁰ <http://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/38007>, d.d 28-10-2016.

2. Schending van het motiveringsbeginsel,⁸¹ waarbij om tot een bepaalde tuchtmaatregel te komen de motieven kenbaar gemaakt moeten worden. Zie H.v.J. 12-1-1990, A-196, S.J. 1990, p. 1 (Renfrum vs de Staat) waarbij de motieven eerst kenbaar gemaakt moeten worden alvorens een beslissing genomen kan worden.

Na gesprekken te hebben gevoerd met enkele leden van de Surinaamse Politie Bond, lijkt het beleid de goede kant op te gaan, voor wat betreft de communicatie tussen de korpschef en de Politie Bond. Echter zijn er nog problemen die nog opgelost moeten worden, zoals het transport probleem (het K.P.S heeft een tekort aan dienstvoertuigen), daartoe behoort ook de overurenregeling, structurele onderbezetting, verlate benoemingen en onderscheidingen van de leden.⁸²

Wat zeker ook een correctie of aanpassing vergt, is de toegankelijkheid van voortgezette trainingen voor alle politieambtenaren.⁸³ Tot slot dient er een optimale screening van de politieambtenaren plaats te vinden, omdat deze screening alleen plaats vindt aan het begin van de in diensttreding. Er zou bijvoorbeeld twee tot drie keer per jaar een screening moeten volgen. Ingeval een politieambtenaar te maken krijgt met gruwelijke situaties, zou de korps meer aandachtig moeten besteden aan zo een ambtenaar in de vorm van 'psychische begeleiding'.

⁸¹ H.v.J. 12-1-1990, A-196, S.J. 1990, p. 1 (Renfrum vs de Staat) waarbij de motieven eerst kenbaar gemaakt moeten worden alvorens er een beslissing genomen kan worden.

⁸² <http://www.dwtonline.com/laatste-nieuws/2016/10/15/korpschef-overweegt-voor-maandag-te-praten-met-politiebond/>, d.d 6-1-2017.

⁸³ Uit gesprekken met de Politie Bond blijkt dat er mindere mate sprake is van toegankelijkheid van trainingen voor alle politieambtenaren.

3.2 Het belang van effectief functioneren van politieambtenaren binnen het K.P.S

Het belang

Het Korps Politie Suriname is een constitutionele organisatie die de totale gemeenschap dient en beschermt, waardoor het belang naar effectief functioneren van dien aard is en moet blijven⁸⁴. De burgers raken het vertrouwen in het organisatie kwijt indien dit impact heeft op de samenleving. De politie ontleent maatschappelijke legitimiteit voor haar optreden vooral vanuit het vertrouwen dat de burger heeft in de politie.⁸⁵ Zowel de burger als het bevoegd gezag moeten binnen onze democratie erop kunnen vertrouwen dat het politieapparaat integer is.

Het Korps Politie Suriname concentreert zich op de volgende kernwaarden⁸⁶:

- bescherming van de rechtsstaat;
- integriteit en ethiek;
- klantgerichtheid en klantvriendelijkheid;
- professionele arbeidsorganisatie.

Voor de maatschappelijke orde en veiligheid is een professionele, betrouwbare en geloofwaardige politie van doorslaggevend belang. Een normovertreding door een politieambtenaar, beschadigt hoe dan ook het aanzien van de politie. Wanneer het aanzien van de politie geschonden is, is herstel van het publiek vertrouwen

⁸⁴ Idem

⁸⁵ Interview met de Advocaten mr. Schuurman en mr. Mangroelal, d.d 22-8-16.

⁸⁶ <http://www.politie.sr/over-de-politie>, d.d 8-8-2016.

essentieel. De politie wordt geacht zelf haar professionaliteit en betrouwbaarheid te waarborgen. De adequaatheid van het optreden tegen normovertredingen door ‘eigen’ mensen toont haar zelfreinigend vermogen. Een gebrekkig maatschappelijk vertrouwen in de professionaliteit en de integriteit van de politie gaat ten koste van de legitimiteit van het politieoptreden en vormt een voedingsbodem voor cynisme over onze democratische rechtsstaat.⁸⁷

Tevens is de politie-integriteit⁸⁸ ook van onschatbaar belang. Het gezag en geloofwaardigheid van de bevolking zijn ervan afhankelijk. Wanneer de organisatie die belast is met het handhaven van de regels en normen in de samenleving, zichzelf niet aan de die regels en normen houdt, leidt dat per definitie tot een vertrouwensbreuk met de samenleving⁸⁹. Anders gezegd wanneer de “sterke arm” van de overheid zich misdraagt, wanneer die macht misbruikt wordt, is dat bepalend voor het beeld dat de burger heeft van het gehele openbaar bestuur.

3.3 Hoe zou K.P.S ontoelaatbare handelingen binnen haar organisatie kunnen aanpakken?

Deze vraag wordt beantwoord door middel van oplossingen uit literatuur en enkele gesprekken.

Ontoelaatbaar gedrag binnen de politie-organisatie kan aangepakt worden onder andere door:

⁸⁷ Steeg 2004, p. 123.

⁸⁸ Integriteit: overeenstemming met de relevante morele warden en normen en de daarmee samenhangende regels.

⁸⁹ Huberts en Naeye 2005, p. 13.

1. de basis voor goed teamfunctioneren wordt gevormd door het formuleren van een duidelijke doel voor het team (korps). Als er geen doel is, ontbreekt de legitimiteit van het team. In een team is het zeer wenselijk dat er taakomschrijvingen zijn, die duidelijk aangeven welke medewerker wat doet en waarom, en welke bevoegdheid bij die taak hoort. Onduidelijkheid over de taakomschrijving kan leiden tot onderlinge irritatie en inefficiënt werken. Uiteraard is ook een evenwichtige, ‘als eerlijk ervaren’ rol- en inspanningsverdeling tussen teamleden (politieambtenaren) van belang. De samenwerking wordt sterk beïnvloed door de individuele motivatie van de deelnemers. Naarmate het team groeit, wordt het belangrijker om te weten wat de verwachtingen en aspiraties zijn van individuele medewerkers. Men kan proberen daarop aan te sluiten met aanpassing van de taakverdeling en/of nieuwe uitdagingen. Effectief samenwerken is afhankelijk van vijf aspecten: doelen, taken en rollen, onderlinge verhoudingen, werkafspraken en menings- en besluitvorming, en individuele motivatie. Deze aspecten worden bepaald door de visie op de dienstverlening die men wil leveren in de (nabije) toekomst, de beschikbare middelen en de actuele omstandigheden. Geadviseerd wordt om het teamfunctioneren jaarlijks te evalueren⁹⁰;

2. Organisaties kunnen vele maatregelen treffen om de integriteit van hun medewerkers te beschermen. Die maatregelen kunnen gericht worden op de leiding, de structuur en op het personeel⁹¹. Binnen de Surinaamse Politie Bond wordt er de laatste jaren wel aandacht geschonken aan het bevorderen

⁹⁰ http://www.gertjanschop.com/modellen/effectief_teamfunctioneren.html, d.d 8-8-2016.

⁹¹ Huberts en Naeye 2005, p. 36.

van de integriteit. Voorheen liedt het beleid nog veel te wensen over. Het leekt alsof het beleid afbrekend naar het korps toe werkte. Hiermee wordt bedoeld dat er min of meer geen rekening gehouden werd met de belangen van de politieambtenaren. Er is nu een nieuwe bond, waarbij de minister van informatie kan beschikken en er eerder een luisterend oor beschikbaar is.

3. Overaal waar de mensen leven, kan er sprake zijn van ontoelaatbare handelingen en om dit te beperken moet er een dusdanige situatie gecreeerd worden voor politieambtenaren waarbij zij op welke manier dan ook beter gewaardeerd voelen.⁹²
4. Verder moet normafwijkend gedrag moet effectief gecorrigeerd worden door het geven van waarschuwingen, het opleggen van tuchtstraffen, het opleggen van sancties, boetes en het verzorgen voortgezette trainingen etc.⁹³ De controle op naleving van bovengenoemde moet daadwerkelijk plaatsvinden. Controle niet alleen op politieambtenaren, maar ook op leidinggevenden.

Tot slot zijn mensen nature goed en kunnen fouten maken. Er zou sprake moeten zijn van sociale onderlinge controle en effectieve controle vanuit het bevoegde gezag. Bij constatering van onvolkomendheden moeten zorgvuldig afgewogen maatregelen getroffen worden.⁹⁴

De politie ontleent maatschappelijke legitimiteit voor haar optreden vooral vanuit het vertrouwen dat de burger heeft in de politie. Daarom is een goede toepassing van het beleid van de korpschef enorm van belang. Bij deze dient de korpschef na

⁹² Interview met Dhr. Atompai, politieambtenaar van het Surinaams Politie Bond, d.d 31- 8- 16.

⁹³ Interview met Dhr. Sinester van het Surinaams Politie Bond, d.d. 31-8-2016.

⁹⁴ Interview met Dhr. Gentle, politieambtenaar van het Surinaams Politie Bond, d.d 31- 8- 16.

te gaan als de politieambtenaren hun werk naar behoren uitoefenen en als er voldoende middelen beschikbaar gesteld zijn voor een vlotte verloop van zaken. Uit bovenstaande informatie kan gehaald worden dat het beleid een falend karakter toonde in 2016. De communicatie tussen de korpschef en de Bond was matig. De politieposten zaten te kampen met weinig middelen en bijna tot geen transport. Effectief functioneren van politieambtenaren is van dien aard, omdat zij zorg moeten dragen voor preventie van strafbare feiten, opsporing van strafbare feiten en bescherming bieden. Om hun werk naar behoren uit te oefenen, moeten alle nodige middelen beschikbaar gesteld worden.

Conclusie

Een normovertreding door een politieambtenaar beschadigt hoe dan ook het aanzien van de politie. Wanneer het aanzien van de politie geschonden is, is herstel van het publieke vertrouwen essentieel. De politie wordt geacht zelf haar professionaliteit en betrouwbaarheid te waarborgen. Intergriteit speelt hierbij een rol. Al zijn er diverse richtlijnen/voorschriften waaraan de agenten zich moeten houden, toch moeten zij gecontroleerd worden. Uit hoofdstuk 2 kan er gehaald worden dat de politieambtenaren ernstige misdrijven kunnen plegen. Een daadwerkelijke controle op de naleving van voorschriften, wetten, structuren en handswijze van politieambtenaar zowel de leidinggevenden is van dien aard. Het is naar mijn mening noodzakelijk dat de politieambtenaren tijdens hun functie optimaal gescreend en indien nodig begeleid en gecontroleerd worden, dit is ook opgenomen in artikel 33 van het Politiehandvest.

Statistieken van het jaar 2015 laten zien dat in vergelijking met 2014 er een stijging van 16.56% . Zelfs in het jaar 2016 is sprake van een stijging van ontoelaatbaar gedrag door politieambtenaren. Het beleid moet bij deze aangescherpt worden. Uit informatie van hoofdstuk 2 en 3 kan geconcludeerd worden dat het beleid een falend karakter getoond heeft in het jaar 2016. In dat jaar zat De Surinaamse Politie Bond te kampen met zoveel problemen. Problemen die voor belemmering en ontevredenheid gezorgd hebben, waarbij de politieambtenaren ten eerste niet gemotiveerd werden hun werk uit te oefenen, omdat zij niet over de nodige middelen beschikten. Er was namelijk een te kort aan transport. Ook de overurenregeling, structurele onderbezetting, verlate benoemingen en onderscheidingen van de leden zorgde voor enorme ontevredenheid. Ten tweede werd bij het toepassen van een tuchtmaatregel geen

rekening gehouden met bepaalde factoren. Het toepassen van een tuchtmaatregel geschiedde niet altijd volgens de voorschriften die in de wet opgenomen zijn. Er bevinden zich knelpunten in het beleid en deze kunnen uit diverse gesprekken gehaald worden. De tuchtrechtelijke procedure in de praktijk verschilt. Denk maar aan de tuchtmaatregel procedure van hoofdstuk 2 par. 1.1 waarbij er sprake is van schending van de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur zoals het hoor en wederhoor en het motiveringsbeginsel etc. waarbij politieambtenaren niet altijd gehoord worden, alvorens er een beslissing genomen werd. Uit gesprekken kan gehaald worden, dat de strafrechtelijke procedure wel volgens de wet wordt gehandhaafd. Toepassing hiervan geschied strict volgens de wet.

Mocht blijken dat een politieambtenaar een ontoelaatbaar gedrag vertoont, dan kunnen burgers een aangifte doen tegen zo een agent. Aangifte kan bij de politie post zelf of kan een brief geschreven worden aan de (hoofd) Officier van Justitie. Zo'n klacht wordt in eerste instantie door de politie zelf onderzocht. Als tijdens dat onderzoek blijkt dat de politieambtenaar zich schuldig heeft gemaakt aan mogelijk strafbare feiten wordt er een klacht aan de Officier van Justitie voorgelegd.

Ingeval een politieambtenaar een tuchtstraf opgelegd heeft gekregen, kan hij ook strafrechtelijk vervolgd worden, maar er wordt geen tuchtstraf opgelegd zolang de PG niet in de gelegenheid gesteld is zijn gevoelens daaromtrent te doen. Denk maar aan de casussen in hoofdstuk 2, waarbij politieambtenaren hun vertrouwen in burgers geschaad hebben door het plegen van moord en belangerijke stukken hebben vervaalst. Zo een agent is niet capabel, niet integer en geschikt om zijn functie verder als politieambtenaar uit te oefenen. Hij kan dan naast zijn gevangenisstraf ook een tuchtstraf opgelegd krijgen.

Wat ook voor verbetering kan zorgen, is een betere waardering van de Surinaamse Politieambtenaren zowel moreel als financieel. Door betere waardering kan naar mijn mening gehoopt worden dat de politieambtenaren niet of nauwelijks geneigd worden om criminele praktijken te organiseren.

Aanbevelingen

Hieronder een uitwerking betreffende integriteitsbeleid en instrumenten die van belang kunnen zijn voor de verbetering van het beleid binnen het K.P.S. namelijk het⁹⁵:

Aangepast beleid is van belang bij het K.P.S. Het beleid zal aangepast moeten worden naar de ontwikkelingen die zich jaarlijks voordoen. Het factor waarop ingegaan moet worden, is de situatie waarmee de agent dagelijks tijdens zijn werk geconfronteerd wordt en waardoor hij zich laat leiden bij het maken van dagelijkse beslissingen. Voor de agenten is het werk niet altijd even gemakkelijk, dat heeft veelal te maken met het feit dat agenten te maken krijgen met personen die bijvoorbeeld alcohol gebruiken of met harde criminelen. Deze mensen kunnen daardoor anders reageren en kunnen onberekenbaar zijn. De agenten moeten dus bij uitvoering van hun werk, bijvoorbeeld wanneer zij iemand waarschuwen, altijd rekening houden met onverwachte (wellicht agressieve) reactie en dit kan vaak uit de hand lopen m.b.t het geweld die zo een agent zou moeten toepassen om de situatie onder controle te krijgen.

Integriteit wilt niets anders zeggen dan de functie adequaat en zorgvuldig uitoefenen met inachtneming van verantwoordelijkheden en de geldende regels. Om integer te kunnen handelen, moeten agenten bewust zijn van de missie en de geldende regels en richtlijnen van het korps. Er zijn wel diverse richtlijnen/voorschriften waaraan de agenten zich moeten houden. Het probleem zou kunnen liggen bij de controle waarbij nagegaan wordt als zij zich daadwerkelijk aan de regels houden. Effectief functioneren van politieambtenaren

⁹⁵ Huberts en Naeye 2005, p. 37.

is van dien aard, omdat zij controle moeten uitoefenen op de gemeenschap, een goede voorbeeld moeten geven van hoe het hoort te geschieden en nodige richtlijnen verschaffen.

In Nederland bestaat er bij de politie een integriteitsstatuut, waarbij integriteit een concrete betekenis heeft, namelijk loyaal zijn aan de Nederlandse Grondwet, het publiek belang boven eigen belang stellen, juiste en correcte rapportages, zich houden aan afspraken, burgers fatsoenlijk te woord staan, alle betaalde en onbetaalde nevenactiviteiten melden bij de leiding, gebruik maken van geweld op gepaste en proportionele wijze, geen misbruik van informatie maken en alleen opsporingsmethoden gebruiken die toegestaan zijn. Dit zou naar mijn mening ook in Suriname geïmplementeerd kunnen worden.

Van tijd tot tijd moeten de politieambtenaren gescreend worden. Bijvoorbeeld onverwachte controle op alcoholgebruik tijdens diensten (nachtdiensten vooral) door middel van blaastesten. De leidinggevendenden moeten ook gecontroleerd moeten worden, want ook daar kunnen er ‘rotte appels’ zitten. Een heel goede voorbeeld is de door de VS gehanteerde methode, namelijk binnen veel politiekorpsen in de VS wordt door middel van de computer stelselmatig bijgehouden over welke agenten een klacht ingediend zijn. Op basis hiervan hoopt men intern te weten te komen welke agenten een risicogedrag vertonen. Dergelijke klachten kunnen dan door de leiding worden gebruikt om op de hoogte te blijven van het gedrag van agenten, om vroegtijdig bepaalde problemen te signaleren, de effectiviteit van beleidsmaatregelen te evalueren, alsmede om na te gaan als agenten voldoende adequaat worden getraind.⁹⁶

⁹⁶ Uildriks 1996, p. 28.

Literatuurlijst:

1. Aalberts 1990
Aalberts, M.M.J, *'Politie tussen discretie en discriminatie'*, Kluwer, 1990.
2. Beunders & Muller 2005
Beunders, H. en E. Muller, *'Politie en media. Feiten, fictie en imagopolitiek'*, Leiden / Erasmusuniversiteit Rotterdam, 2005
3. Boorsma en Tjihuis 2009
Boorsma, J.S.W. en A.J.G. Tjihuis, *'Actoren in de strafrechtspleging'*, 2009.
4. Bunt 1995
Bunt, H.G. van de, *'Corruptie, straf en code'*, *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie'*, nr.1-2, Kluwer, 1995.
5. Cachet 1990
Cachet, A, *'Politie en Sociale Controle'*, Gouda Quint, Arnhem, 1990.
6. Cleiren en Nijboer 2006
Cleiren, C.P.M en J.F. Nijboer, *'Tekst en commentaar'*, Kluwer, 2006.
7. Doelder 1990
Doelder, H. de, *'Bestrijding van EEG-Fraude'*, Gouda Quint, 1990.
8. Duyne 1994
Duyne, P.C. van, *'Corruptie: social-psychologische mogelijkheden voor georganiseerde misdaad'*, Huberts (red.), 1994.
9. Elzinga & Koopman
Elzinga, D.J, Koopman J, *'Politie en rechtstaat; naar een herrijking van de politiewet'*, Kluwer, 2001.
10. Fijnaut, Muller, Rosenthal & van der Torre 2007
Fijnaut, C. J. C.F, Muller, E, U. Rosenthal & E.J. van der Torre, *'Politie, Studies over haar werking en organisatie'*, Kluwer, 2007
11. Hoedendijk 2008
Hoedendijk, M.G.M, *'Politie zakboek,' Strafrecht voor politie'*, Kluwer, 2008.

12. Heider 1987
Heider, C, *Geweldgebruik door de politie*, rapport van de commissie bezinning op het geweldgebruik door de politie', 1987.
13. Huberts en Naeye 2005
Huberts, L.W. J.C, J. Naeye, '*Integriteit van de politie*', Kluwer, 2005.
14. Huberts 1998
Huberts, L.W.J.C. '*Blinde vlekken in de politiepraktijk en de politiewetenschap*', Vrije Universiteit, Amsterdam, 1998
15. Kroonenberg & Wilde 2007
Kroonenberg, M.J. & Wilde, B, '*De Grondtrekken van het Nederlandse strafrecht*', Kluwer, 2007.
16. Lissenberg 2001
Lissenberg, E, '*Definities van criminaliteit*', in: E. Lissenberg, S. van Ruller en R. van Swaaningen (red.) Tegen de regels IV. Een inleiding in de criminologie, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2001.
17. Naeye, Huberts, Zweden van, Busato & Berger 2004
Naeye, J. L. Huberts, C. van Zweden, V. Busato en B. Berger, '*Integriteit in het dagelijkse politiewerk*', meningen en ervaringen van politiemensen, VU Amsterdam, 2004.
18. Peijster 1982
Peijster, C.N. '*Politie en Maatschappij*', 's-Gravenhage, 1982.
19. Ruimschotel 1993
Ruimschotel, D, '*Corruptie en fraude in Nederland: suggesties voor management en beleid*', Kluwer, 1993
20. Steeg 2004
M. van der Steeg, '*Politietucht recht. Een studie naar de juridische aspecten en de praktijk*', Alphen aan den Rijn: Kluwer 2004.
21. Smid 2012
Smid, G. '*Omkoping bestraft? International beïnvloeden op de strafrechtelijke bestrijding van (buitenlandse)omkoping*', Wolf Legal Publishers, 2012.

22. Struiksmā & Winter 2002
Struiksmā, M. en dr. H.B. Winter, *'Bevoegdheden overd(r)acht, Een onderzoek naar delegatie en mandaat van beheersbevoegdheden in de politiepraktijk'*, Pro Facto BV, Universiteit Groningen, 2002.
23. Stolk, Toenders en Hogenhuis 2003
Stolk, B, N. Toenders en S. Hogenhuis, *"Bemiddeling in de politiepraktijk", een herstel gerichte aanpak van overlast en slepende conflicten*, Dordrecht, Stichting SMVP Producties, 2003.
24. Stokkom, Terpstra en Moor 2010
Stokkom, B, J. Terpstra en L. Moor, *'De politie en haar opdracht', de kerntakendiscussie voorbij*, Apeldoorn-Antwerpen, Maklu, 2010.
25. Uildriks 1997
Uildriks, N, *'De normering en beheersing van politiegeweld'*, Gouda Quint, 1997.
26. Uildriks 1996
Uildriks, N, *'Geweld in de interactie politie-publiek', een onderzoek naar opvattingen en ervaringen binnen de politie'*, Erasmus Universiteit Rotterdam, 1996.
27. Vijver, Meershoek & Slobbe 2001
Vijver, Der van C, A.J. Meershoek, en D.F. Slobbe, *'Kerntaken van de politie. Een inventarisatie van de heersende opvatting'*, Universiteit Twente, 2001.
28. Van Ruth en Gunther Moor 1997
Van Ruth en L. Gunther Moor, *'Lekken of verstrekken? De informele informatie-uitwisseling tussen opsporingsinstanties en derden'*, Ubbergen: Tandem Felix 1997.

.Wetten :

1. Het Politiehandvest (G.B. 1971 no. 70).
2. Landsbesluit van 29 juni 1972 ter uitvoering van artikel 10 lid 5 van het Politiehandvest (G.B. 1971 no. 70: Instructie Korpschef).
3. Landsbesluit van 29 juni 1971 (G.B. 1971 no. 70: Instructie ambtenaren van politie).
4. Beschikking van de Minister van Justitie en Politie van 25 november 1972 no. 9438, houdende vastelling van het reglement Algemene Politie.
5. Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990).

6. De Wegenverkeerswet 1994 (WVW).
7. Wet van 31 december 1962, houdende regelen omtrent de rechtstoestand van de landsdienaren en hun aanspraken op verloven, verlofsbezoldigingen en wachtgeld (Personeelswet) S.B. 1987 no. 93
8. Wet van 12 juli 2012 tot vaststelling van een nieuwe Politiewet (Politiewet 2012 Nederland).
9. Wet van 23 november 1977, houdende vaststelling van een nieuw Wetboek van Strafvordering.
10. Wet Verdovende Middelen (S.B 1998 no. 14).
11. Wet houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2012 no. 70) in verband met herziening van het Wetboek van Strafrecht.

Vonissen:

1. HR 24 december 2009, LJN: BK7410, Rechtbank Amsterdam
2. HR 21 november 2006, ECLI:NL:PHR:2006:AY9670.
3. HR 17 februari 2010, LJN: BL4080, Rechtbank Maastricht.
4. Kantongerecht in het Tweede Kanton, Parketnummer 1-1-01461, 28 oktober 2014.
5. Kantongerecht in het Tweede Kanton, Parketnummer 1-1-11331, 15 juni 2011.
6. Kantongerecht in het Tweede Kanton, Parketnummer 1-1-4499, 27 juni 2007.
7. H.v.J. 1- 10- 1971, S.J. (A), no. 108 (Barend vs Suriname)
8. H.v.J, 26-4-1974, S.J. (A), no. 126. (Neede vs Suriname)
9. H.v.J. 12-1-1990, A-196, S.J. 1990, p. 1 (Renfrum vs de Staat)

Documenten:

1. Rapport inzake mensenrechten in Suriname 2014 en 2015.
2. Jaarverslag van de voormalige Korpschef Dhr. H.A. Tjin Liep Shie 2014.
3. Home Advertiser Nieuwsbrief Sitemap Contact RSS, Tijdschrift voor de politie do. 28/1/16.

4. Jaarrede Korps Politie Suriname 2015.
5. Afstudeerscriptie ‘ontslag wegens ontoelaatbaar gedrag van bij militaire met psychische stoornis’ W.S. Badri, ANR: 55459, 2013.
6. <http://www.politie.sr/korps-politie-suriname-bevordert-bijkans-300-medewerkers-tijdens-jaarafsluiting/> , d.d 6-1-2017.

Internetbronnen:

1. http://www.gertjanschop.com/modellen/effactief_teamfunctioneren.html, d.d 8-8-2016.
2. <http://www.politie.sr/over-de-politie>, d.d 8-8-2016.
3. <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHSHE:2007:BA7855>, d.d 11 augustus 2016
4. <https://www.nationaleombudsman.nl/> d.d. 18 – 8- 16.
5. <http://dagbladdewest.com/2015/10/26/waarnemend-korpschef-daniel-stoort-zich-niet-aan-anonieme-personen/>, d.d. 5-10-2016.
6. <http://www.de-surinaamse-krant.com/2014/11/leiding-korps-politie-suriname-zegt.html>, d.d. 5-10-2016.
7. <http://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/38007>, d.d 28-10-2016.
8. <http://www.dwtonline.com/laatste-nieuws/2016/10/15/korpschef-overweegt-voor-maandag-te-praten-met-politiebond/> , d.d 6-1-2017.

Interviews:

1. Mr. Mangroelal, d.d. 22 augustus 2016.
2. Mr. Schuurman, d.d. 22 augustus 2016.
3. Dhr. Simbhoedathpanday, Griffier der Tweede Kanton, d.d 31 augustus 2016.
4. Majoor Rampersad, Korps Politie Suriname afdeling ITZ duisburglaan, d.d. dec 2015.
5. Mr. Niamat, Officier van Justitie bij het O.M, d.d 17 december 2015.
6. Dhr. Atompai, politieambtenaar van het Surinaams Politie Bond, d.d 31 augustus 2016.

7. Dhr. S Gentle, politieambtenaar van het S.P.B, d.d 31 augustus 2016.
8. Dhr. R. Helling, politie inspecteur van het S.P.B., d.d 31 augustus 2016.
9. Dhr. E. Sinester, politieambtenaar van het S.P.B, d.d 31 augustus 2016.
10. Mevr. A. Daniels, De Korpschef van Suriname, d.d 13 oktober 2016.

Krantenartikelen:

1. Times of Suriname april 2016, *'strafeis tegen agenten voor annemen giften.*
2. Times of Suriname 26 april 2016, *Dronken inspecteur rijdt door na aanrijding*, p. 3.
3. Times of Suriname 6 mei 2016, *Agent riskeert achttien jaar voor doden vriendin*
4. Times of Suriname 16 mei 2016, *Dronken agent veroorzaakt aanrijding*
5. Times of Suriname 8 juni 2016, *Niet-ontvankelijkheid O.M. gevraagd in zaak agent*
6. Times of Suriname 9 juni 2016, *Agente ontkent vervalsing attesten.*
7. Times of Suriname 16 juni 2016, *Braziliaan betaalde agent voor rijbewijs*
8. Times of Suriname 11 juli 2016, *Hulpagent aangehouden*
9. Times of Suriname 15 juli 2016, *Dronken politieman zag wagen niet aankomen*
10. Times of Surinamen 23 juli 2016, *Dit jaar al elf politieagenten nickerie buiten functie gesteld.*
11. Times of Suriname augustus 2016, *Hoofdinspecteur meldt zich ziek*
12. Times of Suriname 5 augustus 2016, *Agenten veroordeeld voor aannemen giften.*
13. Times of Suriname 8 augustus 2016, *Hoofdsinspecteur gedagvaard.*